БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН! 46-дахи жэлээ гараба

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 180 (12084) | 1969 оной августын 3, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

…устын 3—Түмэр замшадай бүхэсоюзна үдэр

…Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениинГалуута-Нуурай станцида хорёод жэл соо …р хүдэлһэн Петр Титов ажалдаа һайн амжалта туйлажа коммунис ажалай ударнигай хүн… зэргэдэ хүртэһөөр үнинэй юм. Тэрэнэй даадаг халаанай хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй …р 100 жэлэй өйе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн зорилго урдаа табижа, бүхы хүсэ… элсүүлэн ажаллажа байна.
…Г ДЭЭРЭ: Галуута-Нуурай станциин дежурна П. Титов.

В. АХМЕДЕЕВЭЙ фото.

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҺАЙНДЭР

…шадай бүхэсоюзна үдэртэ зорюулагдаһан …ан августын нэгэндэ В. И. Ленинэй нэрэм… стадионой Спортын ордон соо болобо.
… президиумдэ — КПСС-эй ЦК-гай Политбю… …, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүү… …хи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй ми… …нислэл хотын Соведүүдэй, партийна бэ … эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, Московско түмэр … хүнүүд.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэтэ президиумдээ ехэ баяртайгаар һунгаа.

Зам харилсаанай министр В. П. Бешев суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг баталан абаа.

(ТАСС).

…СИН АЖАЛАЙ АМЖАЛТАТА АЛХАМ

…ной түрүүшын хахадта РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд

…едерациин ажалшад …нэй түрэһөөр 100 жэ… …тэй солотойгоор угта… …мүрысэн, байгша оной …хадай туршада эко… … соёл гэгээрэлээ хүг… … зоной байдал улам … хэрэгтэ шэнэ амжал… …йлаа гэжэ РСФСР-эй …үдэй Соведэй дэргэдэхи … статистическа управ… …эсэл соо хэлэгдэнэ. …ала зүйлэй продукци … үйлэдбэрилэн гаргаха … түсэб үлүүлэн дүүр… …мышленна үйлэдбэрил… … түрүүшын хахад жэ… … соо үнгэрэгшэ жэлэй … 6,7 процентээр нэ…

…ностиин шухала шу… …нууд продукци үйлэд… 1968 оной түрүүшын … эды шэнээнээр нэ… …; электроэнергетикэ — …, түлишын промыш… 3 процентээр, хара ба …ллурги — 5 процен… …ескэ ба нефтехимиин …ость — 10 процентээр. …элгэ ба металл болбо… 12 процентээр, ой мо… … үйлэдбэрилгын ба цел… …һанай промышлен… … процентээр, барилгын …дай промышленность …тээр. хүнгэн промыш… —6 процентээр, эдеэ …мышленность — 3 про… …лой ба ажаһуудалай. …элэй эд товар үй… — 12 процентээр.

… ба экономическа … шэнэ гуримда оруу… …дприятинууд продук… … хахад жэлэйнгээ тү… …, тэрэшэлэн ашаг ол… … түсэб дүүргэгдэһэн …рүүшын хахад жэлэй … 20,2 мянган предпри… …мaap хүдэлмэрилдэг …публика доторхи про… … продукциин 80 гаран процентые үйлэдбэрилөө. ашаг олзын 90 шахуу процентые оруулаа.

Автономито республиканuудай, хизаарнууд ба областьнуудай олонхинь продукци худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэ. Хальмагай АССР. Алтайн ба Красноярска хизаарнууд, Эрхүүгэй. Томско. Кемеровскэ. Новосибирскэ. Пермскэ. Камчатска областьнууд түсэбөө дүүргээгүй.

Промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 1968 оной түрүүшын хахадайхиһаа 4,8 процентээр дээшэлээ. Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхитай жэшэбэл, промышленностьда оруулагдаһан ашаг олзын ниитэ хэмжээн 10 процентээр, харин бүхы арадай ажахыда — 9 процентээр нэмэһэн байна.

Научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ хэмжээ ябуулганууд арадай ажахые бүхы һалбаринуудта бэелүүлэгдээ. 160 шэнэ түхэлэй машина. түхеэрэлгэ ба материалнууд олоор үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. Ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын 850 мянга гаран дурадхал арадай ажахыда хэрэглэгдэжэ. жэлэй турша соо 700 миллион тухай түхэригэй алмалта арьбалалта хэгдээ.

Республикын таряашад хабарайнгаа тарилга амжалтатайгаар дүүргээ. Тарилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Шэниисэ, гэршүүхэ, барайгар. кукуруза, наран сэсэг түсэбөөр хараалагдаһанһаа ехээр таригдаа. Үбэл ба хабартаа уларилай тон муу байһанһаа уламжалан хосорһон намарай тарилгын орондо горитой талмай дээрэ дахинаа тарилга хэгдэһэн байна. 1969 ондо ургасынь абтаха бүхы тарилгын талмай 122,1 миллион гектар болоо.

Олохон районуудта үбһэ сабшаха, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдажа, ороохото ургамалнуудые хуряалга түлэг эхилжэ байна.

Мяха. һү, үндэгэ, ноохо. ангай. малай арһа гүрэндэ худалдан абаха хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Гэхэ зуура зарим колхозууд, совхозууд мал ажалай зарим продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие техникээр зэбсэглэн хангалга үргэлжэлһөөр.

Капитальна хүдэлмэридэ гүрэнһөө. сэхэ табигдаһан мүнгөөр РСФСР дотор дүн хамта 6,7 миллиард түхэригэй сэхэ гү, али 1968 оной түрүүшын хахадайхиһаа 4 процентээр ехэ гол фонд ашаглагдаа. Республикын арадай ажахын капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө сэхэ табигдаһан мүнгэнэй хэмжээн хахад жэлэй турша соо 12,8 миллиард түхэриг болоһон байна.

РСФСР-эй арадай ажахыда хүдэлдэг хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай тооe дунда жэшээгээр абабал. хахад жэл соо 52.5 миллион хүн болоһон, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхиһаа 1,5 миллионоор нэмэһэн байна.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дундуур салин хүлһэн 1968 оной түрүүшын хахадайхиһаа 4,5 процентээр нэмээ. Колхознигуудай ажалай түлөөһэн 6 процент тухай дээшэлээ. Барилга дээрэ хүдэлдэг, заһабарилгын ба барилгын хүдэлмэри хэдэг. барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудта ажалладаг, дундуур түлөөһэ абадаг хүдэлмэрилэгшэдэй салин 1969 ондо нэмэжэ байнхай.

Республикын хүн зон ниитын хэрэглэлэй фондһоо хахад жэлэй турша соо 18 миллиард шахуу түхэригэй гэхэ гү, үнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхиһөө 8 процентээр ехэ. элдэб янзын түлөөһэ ба хүнгэлэлтэнүүдые абаа.

Гэр байрын, культурно-ажаһуудалай барилга ехэ далайсатайгаар эрхилэгдэнэ.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн улам нэмэнэ, медицинскэ хангалга һайжарна. Арадай гэгээрэл ба соёл болбосорол республика дотор улам хүгжэжэ байнхай гэжэ РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

(ТАСС).

ОРОНОЙ ПОЛИ ДЭЭРЭҺЭЭ

…жээл бэлэдхэлгэдэ—халуун анхарал

…хозуу, совхозуудта тэ… …лгын шиидхэхы хаһа …Р-эй ЦСУ-гай мэдээнэй … оной июлиин 28-най … миллион 322 мянган …рын ба таримал ногоон … байба (түсэблэгдэмэл талмайн 57 процент болоно). 23 миллион 154 мянган тонно гэхэ гү, түсэбэй гурбанай нэгэнһээ дээшээ үбһэн бэлэдхэгдээ.

Силосэй ургамалнуудые хуряалга түлэг дундаа. Ороной колхозууд, совхозууд 2 миллион 698 мянган тонно энэ шэмэтэ тэжээл силослээ.

Колхозууд болон совхозууд үбһэ ногооной витаминта гурил хатаажа үргэлжэлһөөр, 298 мянган тонно — түсэбэй 39 процент болохо иимэ гурил бэлэдхэгдээ.

Ороной колхозууд, совхозуудта тэжээл бэлэдхэлгэ үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

ВСХВ-гэй 30 ЖЭЛЭЙ ОЙ

…ахын бүхэсоюзна выставкын павильо… …нууд 1939 оной августын 1-нэй үдэр … сэлигдээ бэлэй. Тэрэ гэһээр 30 жэл …

…эгшэд ВСХВ-гэй 30 жэлэй ойдо зорюу… … тоото экспозици харахадаа, үнгэр… …ар экскурси хэһэн мэтэ болоно. Стенд… … ВСХВ-гэй урда тээхи түүхэтэй та… …Хүдөө ажахын талаар манай туйлалтануу… … 1939 онһоо бүри урид эхилһэн юм. 1928 … 19-дэ Горькиин нэрэмжэтэ Культу… …ралтын мүнөөнэй түбэй паркын байдаг … ажахын, кустарно-промышленна тү… …авкэ нээгдээ һэн. Тэрэмнай хүдөө ажа… …аа эрхилхэ гурим ёһонуудые, үмсын … ажахын үлүү һайнине, капитализм… …ын үлүү һайнние таряашадта тайлба… …улха зорилготой байгаа.
… нээхэ бэлэдхэлэй үеэр В. И. Ленин Вы… …авна комитедтэ иимэ амаршалга эль…

«Тус выставкые тон ехэ удха шанартайда тоолоноб; энээндэ бүхы эмхинүүд түгэс туһа хүргэхэ гээд этигэнэб. Эрхим зэргын амжалта туйлахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб».

1939 ондо 3,5 миллион хүн ВСХВ-е хараһан һаань, 1954 ондо тиимэл хугасаа соо 7,5 миллион хүн ерэжэ хараһан юм. Дэлхэйн 47 оронһоо ерэһэн айлшад энэ выставкэдэ орожо хараа. Энэмнай түрүү дүй дүршэлэй бодото һургуули, социалис хүдөө ажахын эрдэм ухаанай, бодото хэрэгэй гайхамшаг туйлалтануудтай танилсаха арад бүгэдын харалга, партиин сургал бодол дэлгэрүүлдэг эдэбхитэй пропагандист болонхой.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет бүхэсоюзна гурбан выставкые—промышленна, хүдөө ажахын ба барилгын—СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкэ болгон нэгэдхэхэ тухай шиидхэбэри 1958 ондо гаргаа һэн.

(ТАСС).

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО— ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

100

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭБЭ

Коммунист Гасрон Лубсанович Рабдаев зургаан жэлэй урда тээ эхэ хонидой отара даажа абаһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо оролдосотой һайнаар ажаллажа, алдар суута гараһан.

Манай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула Гасрон хонишон ехэ социалис уялга абаһан юм. Тэрэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ, 3,5 килограмм нooһo хайшалха зорилго урдаа табяа һэн. Мүнөө эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэнхэй.

Отарынхид 685 эхэ хонинһоо 782 хурьга абаад, бүрин һайнаар түлжүүлээ гэхэ гү, али зуун хонин бүриһөө 114 хурьга томо болгобо. Хурьган бүхэниинь эхэһээ һалгаагдахадаа 20 килограмм байха хараатай.

Һаяхан энэ отарын хонидой ноoһoн хайшалагдаба. Тиихэдэнь хонин бүриһөө 3 кг. 560 грамм нooһoн абтаа.

Мүнөө үедэ ахалагша хонишон Татьяна һамгантаяа хоюулан ажаллана. Үүлтэртэ хонидые һайнаар харууһалһанайнь түлөө партиин райком, аймгүйсэдком тэдэнэртэ Хүндэлэлэй грамота, шан барюулба.

Б. ДАРМАЕВ.
КПСС-эй райкомой инструктор.

Улаан-Үдын аймагай «Пригородный» совхозой һаалишан Надежда Никифоровна Банина жэл бүри ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлана. Мүнөө багша Ленинэй алдарта ойн хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсоод, бүришье һайнаар ажаллажа байнхай. Байгша оной түрүүшын хахад соо үнеэн бүриһөө 1832 килограмм һү һаагаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Н. Банина.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

ТАЙГЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

Манай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз адууһа малаар олон. Мүнөө гуша гаран мянган хони, хурьгатай, хоёр мянгаад үхэртэй, хэдэн зуун моритой. Эдэ малаа энэ жэлэй ган гасуур сагта яажа һайнаар бэлшээн тарагалуулхаб гэжэ колхозой правлени, малшад ехэ һанаата болоһон. хаана ямар бэлшээри бииб гэжэ бэдэрһэн байха юм. Тиигэжэ шилээд олон малаа ой модон соохи бэлшээридэ абаашаа.

Үндэр Сагаан гэжэ ойн соорхойдо һубай хонидой отара, бэлшээн тарагалуулагдаха 121 үхэртэй гүүртэ байрлана. Эндэхи малшад май һараһаа эхилжэ ой тайгын шэрэнги соогуур малаа адуулна.

Шахамалнуудай гүүртын мал адуулагша, коммунист Дамби Гомбоев 57 наһатай болоошье һаа, ажалша бэрхэ зандаа. Үхэрнүүдээ хорёодо оруулангүй, үдэр һүнигүй бэлшээнэ. Тиихэдээ саг үргэлжэ малайнгаа дэргэдэ байдаг заншалтай. Иигэжэ оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа ашаар июнь һарада малайнгаа тус бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 901 грамм нэмээһэн байбал, июль һарада тэрэнээ 1200 граммда хүргэжэ, Сэлэнгынгээ аймаг дотор эрхимлэжэ гараа.

Дүршэл шадабари ехэтэй энэ үхэршэн бэлшээридээ тусхай графигай ёһоор һэлгэжэ байжа малаа оруулдаг.

Үхэршэн Д. Гомбоев даалтагдаһан малайнгаа тус бүриин шэгнүүр август, сентябрь, октябрь һарануудта килограммһаа доошо бэшээр сүүдхэдэ нэмээхэ зорилго урдаа табиһан. Эдэнэрэй һанаһандаа хүрэхэнь найдамтай.

С. БИЛИКТУЕВ.
Сэлэнгэ.

АРГА БОЛОМЖО ХЭР ЗЭРГЭ ХЭРЭГЛЭГДЭНЭБ?

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

БЭДЭРХЭ, СУГЛУУЛХА, БУЙЛУУЛХА

«Хэбтэһэн хүн хээли. алдаха, ябаһан хүн яһа зууха» гэжэ арадай сэсэн үгэнүүд энэ жэл һанаанда аргагүй ороно. Ган гасуур болоһон дээрэһээ манайшье Кабанскын аймагта үбһэ тарян мууса ургаба.

Иимэ байдалда гараа дэлгээд һууха бэшэ, харин тэжээл бэлэдхэмээр газар бэдэрхэ гэжэ манай хүтэлбэрилэгшэд оролдобо. Бүхы совхозуудта ой тайгын соорхой, намаг налхи газараар ябажа, сабшажа боломоор ногоон бэдэрэгдээ. Тиигэжэ урдань сабшагдадаггүй холын газар дээрэһээ 8000 центнер үбһэн бэлэдхэгдээ. Гол сабшаланда һаянайл орожо байнабди.

Нарһанай шэлбүүһэ, хуһанай, уляаһанай набша намаа болон донник, элдэб буртаг ногоо хэршэжэ, тусхай машинаар гурил буйлуулан гарганабди. Һүүлэй мэдээгээр 21 тонно витамин элбэгтэй иимэ гурил гаргагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы агрегадууд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэгдэжэ захалха юм.

Гадна 210 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ. Энэ хүдэлмэри саашадаа улам хурдадхагдаха байна.

Кабанскын совхоз горох обёос хоёрой холисо хуряажа, силос болгон даража захалаа. Шергинскэ совхозой механизаторнууд таримал донник ногоо хуряажа, силостэ хэрэглэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Шергинскэ совхоз холимол силос дараха баян дүршэлтэй болоһон. Иимэ силостэ ороoһo тарянай зүйл, хартаабха, куузику, тэрэнэй эшэ набша, капустын хальһан гэхэ мэтые тэдэнэр хэрэглэһэн байгаа. Энэ арга дүршэлые бидэнэр мүнөө жэл ажахы бүхэндэ хэрэглэхэбди. Энэ арга үшөө юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, тиимэ силостэ хартаабха даралсахада угаа зохид, хартаабха хадагалха тусхай байра хэрэгтэй болохогүй ха юм.

Аймагай промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд тэжээл бэлэдхэхэдэнь совхозуудта ехэ туһа хүргэнэ. Коллектив бүхэн энэ талаар тусхай даабаритай, уялгатай байна.

Совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэндэхи партийна организацинуудай ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ, энэ жэлэй ган гасуурай бэрхэшээлые амжалтатайгаар дабан гараха байһаниинь дамжаггүй.

В. ТИТОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Зориг дээрээ зориг нэмэн

Ниитын адуу малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгатай хаһа сагай мүнөө түлэг дундаа ябажа байхада. «Восточные Саяны» колхоз энэ талаар бүхы арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэхые оролдоно. Эндэхи ганса Галбайн отделенидэ 7 звено, тэрэ тоодо комсомол-залуушуудай 5 звено эмхидхэгдэжэ. тэжээл бэлэдхэхэ машина, зэр зэмсэгээр, мүн бусад жэжэ хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагдаа һэн.

Звено бүхэн 12—20 хүнтэй. Мүнөө бүхыдөө 120 гаран хүн эндэ хүдэлнэ. Үбһэшэдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга эндэ гүйсэд бии. Звено бүхэндэ дүршэл ехэтэй 1—2 коммунист хүдэлнэ. Эдэнэр комсомол-залуушулай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна, тэдэнние ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно. Пенсионер үбгэд, коммунист Бадарша Пархаев болон Сосор Ивахинов гэгшэдэй үгые залуушуул хүндэтэйгөөр угтан, габшагай һайнаар хүдэлнэд.

Табан хоногой дүнгүүдые звено бүхэндэ зүбшэн хэлсэжэ, түрүүшүүлые урмашуулна, гээгдэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдана. Үбһэшэдэй сүлөө сагта лекци уншагдана. Уласхоорондын байдал, орон доторой һониноо эхилээд, бусад олон янза бүриин асуудалаар лекци, хөөрэлдөөнүүдые мэргэжэлтэд Ким Ангархаев, Валерий Хамагаев гэгшэд хэнэ. Эдэнэр партийна организациин агитаторинформаторнууд юм. Мүн звено бүхэн өөһэдынгөө дундаһаа томилогдоһон агитаторнуудтай.

Отделени дотороо Буянта Озбоновой болон Афанасий Халбазаковай звенонууд түрүүлжэ ябана. Мүнөө Улбугай, Ойбой, Шарахоолой. Табалангууд гэдэг газарнуудта хүдэлжэ ябаһан эдэ звенонууд тус тустаа 100—200 центнер үбһэ эрхим шанартайгаар хуряажа һүрилэнхэй. Түрүүндээ хэрэглэгдэнгүй, уһа намагта дарагдажа гэмтэһэн газар мүнөө жэлдэ дууһан сабшагдажа, үбһэ тэжээлдэ нэмэри болохо байна.

— Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб хэр зэргэ дүүрэхэ байнаб, — гэээд, колхозой парткомой секретарь Енжэй Молонтоевһоо асуухада:

— Ган гасуур жэлэй оробошье, тэжээл бэлэдхэлэй түсэб һайн дүүрэхэ, юуб гэбэл юрын жэлнүүдтэ хэрэглэгдэдэггүй намаг, уһалиг газарнуудые мүнөө жэлдэ доло шолбо сабшанабди. Гадна набшаһата тэжээл урда урда жэлэйхидэ орходоо хэдэн дахин ехээр бэлэдхээбди,—гэжэ хөөрэбэ.

Ногоо сабшаха, тэрэниие тармаха, һүрилхэ хүдэлмэринүүдые урагшатайгаар ябуулжа, хоорондонь ехэ забһар гаргаагүй һаа, үбһэнэй шанар һайн байхань элитэ. Косилкашад Самба Ардуев, Ошор Прушенов. Сэбэг Сайдакова гэгшэд жэшээтэ һайнаар ажаллана. Жэшээнь С. Сайдакова үдэр бүриингөө даабари 120 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ. Иимэ жэшээнүүд Галбайн отделенидэ олон.

Иигэжэ колхозой партком, отделениин партийна организаци ажалша зонойнгоо зориг баларуулжа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабан гарахадань түһа …

Ш. БАЙМИНОВ,
Түнхэн.

ҮБҺЭШЭДЭЙ ОТОГУУДААР...

НАРҺАТА (телефоноор абтаба). Ниитын малда тэжээл бэлэдхэл Яруунадамнай түлэг ябана. Тииһээр байтар таряа хуряалган эхилхэ. Юрэдөө хүдөө ажахын халуун хаһа ерээ.

Манай комбинадай коллектив набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ даалгабаряа саг соонь дүүргээ. Хэды хүмнай совхоздо эльгээгдэжэ, хуряалгадань хамһалсажа байнхай.

Харин манай коллективэй хубитаяа оруулалсаха гол зорилгонь халаа сабшалан, хадалан тээрэ хүдэлэгшэдэй һуудал байдалай хэрэглэмжэ һайнаар хангаха хэрэг болоно.

Тиин тэжээл бэлэдхэлэй. ургаса хуряалгын үедэ шэнэ график табижа. парикмахер. эдолшод, сабхишадые тусгаар автобусаар колхоз, совхозуудай бригада. звенонуудаар ябуулнабди. Гэбэл. уржадэр ээлжээтэ эрьесэһээ, мастернуудмнай Яруунын совхозһоо 2 хоногто ябажа ерээ. Хүдэлмэриин үмдэ. самса. бээлэй үбһэшэдтэ абаашаа. хубсаһа оюулхаяа хүсэһэн зонуудһаа захил абаа Ябаһан газартаа парикмахер заб сүлөөгүй ажаллаа. Фотографшье миин һуугаагүй. Совхозой парткомой секретариин захилаар түрүү үбһэшэдэй дүрэ зураг ажал дээрэнь буулгагдаа. Байгаалиин гоё һайхан оршомдо хүнүүд дурасхаалай зурагуудые абхуулаа.

Ябаһан лэ газарта үсөөхэн зонтой холын звенодэшье хамаагүй. манай хүдэлмэрилэгшэдэй харюулха. хангаха юумэн олдоод лэ байгаа гэжэ мастернуудмнай ехэ баяртай ерээ. Энэ эрьесэдээ тэдэнэр 286 түхэригэй захил абаа. наймаа хээ гэхэ гү. али даалгабаряа хоёр дахин үлүүлээ. Тэдэнэрэй ээлжээтэ маршрудынь аймагай баруун талын гурбан колхоз гэжэ заагданхай. Тиишэ 5 хоногто ябажа ерэхэ, һүүлээрнь Нарһатын, «Юбилейный» совхозуудай үбһэшэдтэ ошохо. Тиигэжэ сабшалан, тарялан тээрэ хүдэлэгшэдые хангахаар зорюута табигдаһан нүүдэл мастерскоймнай урид зохёогдожо. зондо тунхаглагдаһан графигай ёһоор жэншэгүй ябаха юм.

Н. ПЕТРОВ,
Яруунын аймагай улад зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай директор.

ХҮДӨӨГЭЙ ПОЛИТИНФОРМАТОР

Республикын хүдөөгэй ажалшадай дунда политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ политинформаторнуудай үүргэнь үдэр ерэхэ бүри дээшэлжэ байна.

Олонхи колхоз, совхозуудай партийна организацинуудта 10—20 хүнһөө бүридэһэн политинформаторнуудай бүлэгүүд саг үргэлжэ хүдэлнэ. Эдэ бүлэгүүдые бүридүүлхэ хэрэгтэ партийна комитедүүд тон харюусалгатайгаар хандажа, хүдөө ажахын үйлэдбэри болон экономико мэдэхэ, ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха дүй дүршэлтэй, политическэ болон теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй нүхэдые политинформаторнуудаар тэмилнэ. Тэдэнэй дунда агрономууд болон зоотехнигүүд, инженернүүд болон механигууд, багшанар болон врачнар, хүдөө ажахын түрүүшүүл олон.

Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай «Дружба» колхозой политинформаторнуудай бүлэгтэ 15 хүн ороно. Инженер-механик Ю. П. Спиридонов, главна ветврач Ж. Д. Чимитдоржиев болон бусад колхознигуудай дунда хүндэтэй болонхой. Тэдэнэр гүүртэ, отарануудаар, үбһэшэдэй звенонуудаар ходо ябажа, уласхоорондын байдал тухай, колхозой ажал хэрэг тухай һонирхолтой хөөрэлдөө, мэдээсэлнүүдые эмхидхэнэ. Бага бэшэ олон хүнүүдые, ехэ аудитори, суглуулхые оролдодоггүй, харин суглараһан лэ хүнүүдтэй үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэдэг заншалтай.

Һүүлэй үедэ эндэхи политинформаторнууд КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй, Москвада болоһон коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөнэй материалнуудые колхознигуудтаа тайлбарилан ойлгуулһан байна. Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр нийтын малда үбһэ тэжээл бэлдэхэ, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэлтэдэ колхознигуудай гол анхарал хандуулна.

Бусадшье аймаг, ажахынуудаар бэрхэ, һайнаар ажалладаг политинформаторнууд олон. Гэхэтэй хамта тэдэнэй ажалда, хүдэлмэриинь хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ дутагдалнууд үшөөл олон үзэгдэнэ. Зарим колхоз, совхозуудай политинформаторнуудай бүлэг үсөөн, 4—7 хүнһөө бүридэнэ. Политическэ мэдээсэл олон ушарта имагтал нийтэ-политическэ, уласхоорондын асуудалнуудаар хизаарлагдана. Мал ажал хүгжөөхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ, социалис уялгануудай дүүргэлтын түлөө мүрысөө эмхидхэхэ гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд заримдаа хүсэдөөр харуулагданагүй, ойлгуулагданагүй. Энэ хүдэлмэридэ хүдөөгэй интеллигенци багаар хабаадуулагдана.

Хүдөөгэй ажалшадай һайнаар хүдэлхэ, нийтын баялиг арьбадхаха хүсэл эрмэлзэлгые дэмжэн хүгжөөхэ, даажа байһан ажалайнь түлөө харюусалгыень саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха гээшэ политинформаторнуудай шухала зорилтонуудай нэгэн болоно. Ажал хэрэгтээ хойрогоор хандадаг, хүдэлмэриһөө хулжажа, үндэһэ баримтагүй элдэб эрилтэнүүдые табяад, өөрынгөө—совет эрхэтэнэй—гол уялга—үнэн сэхээр ажаллахаяа мартаха ушарые обёоронгүй гаража огто болохогүй. Иланхаяа мүнөө үедэ, республикын колхоз, совхозуудта үбһэ хуряалгын халуун сагай ерээд байхада, хүдэлмэришэ гарай хэрэгтэй болоод байхада, энэ огто таарахагүй.

Үнгэрһэн хабартаа, энэ зундаа республикадамнай ган гасууд боложо, үбһэ ногооной ургаса муу гэжэ хүн бүхэндэ мэдээжэ. Иимэ бэрхэтэй эрхэ байдалай тохёолдоод байхада, ургаһан ногоо, шадаал һаа, хүсэдөөр суглуулжа, һайн шанартайгаар хуряажа абаха гээшэ партийна организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөөгэй бүхы ажалшадай мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилго болоод байна бшуу. Энэ зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй политинформатор бүхэн өөрынгөө хубитые, туһа нэмэрээ оруулха зэргэтэй.

Политинформаторнуудай ажал ябуулга партийна хүтэлбэриһөө сэхэ дулдыдадаг. Тэдэнэй һуралсал зүбөөр эмхидхэхэ, дэлхэй дээрэ, орон дотор боложо байһан үйлэ хэрэгүүд, район болон ажахынуудай ажал хэрэг тухай тэдэнэртэ саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха хэрэгтэй.

Энэ талаар КПСС-эй Яруунын, Зэдын райкомууд һаала юумэ хэнэ. Үбһэ тэжээл бэлдэжэ эхилхын урда тээ Яруунын «Комсомольский», Нарһатын совхозуудта, «Победа», «Дружба» колхозуудта политинформаторнуудай, агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэжэ, захяа заабари үгтэһэн байна. Партиин Зэдын райкомой дэргэдэ байгуулагдаһан политическэ мэдээсэлэй методическа Соведэй үүсхэлээр аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд политинформаторнуудтай уулзажа, жэлэй түрүүшын хахадай түсэб даабариин дүүргэлтэ тухай, партийна организацинуудай, аймагай ажалшадай үмэнэ байһан зорилгонууд тухай тодорхойгоор мэдээсэв.

Хүдөөгэй политинформаторнууд, мүн соёл сурталай бусадшье хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай шүүмжэлхы ажаглалта, дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандаха ёһотой.

Мүнөө хүдөөдэ халуун хаһа оронхой. Нийтын малда тэжээл бэлдэхэ түсэбэй дүүргэлтэ эдэ үдэрнүүдтэ колхоз болон совхозуудай сабшалан, таряалан дээрэ шиидхэгдэжэ байна. Тэндэ хэдэн мянган колхознигууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэд, хүдөөгэй ажалшадта туһалхаяа гараһан городуудай, хүдэлмэришэнэй тосхонуудай хүн зон ажаллана. Тиимэһээ эгээл энэ харюусалгатай участогта, хүн зоной ажаллажа байһан газарта хүдөөгэй политинформаторнуудай дулаа үгэ, халуун уряа үдэр бүри зэдэлжэ байха зэргэтэй. Политическэ бүхы хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ үбһэшэдэй бригада, звеноло ябуулагдаха ёһотой. Тэжээл бэлдэхэ түсэб даабари дүүргэхэ зорилгоёо бэелүүлхэдэнь хүдөөгэй ажалшадта туһалха, энэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсэ шадал элсүүлхэ гээшэ хүдөөгэй политинформаторай хүндэтэй уялга болоно.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ШАН

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд һаяхан тэмдэглэгдэһэн байндэрөө ажалай амжалтаар угтаба. Социалис мүрысөөндэ шалгаржа, хараалагдаһан түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн магазинуудай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай олон тоото хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй обком болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаба.

Шагнагдаһан түрүүшүүлэй дунда Улаан-Үдын универмагай директор П. П. Смирнов, горпромторгын 36-дахи магазинай эрхилэгшэ Г. П. Уланова, № 3 столовын үйлэдбэриие эрхилэгшэ нүхэр Белоусова, № 15 столовын тогоошон нүхэр Иванова, горхлебторгын магазинай эрхилэгшэ нүхэр Тимофеева болон бусад бии.

Д. КОЛМАКОВ.

ТАДЖИГАЙ ССР. Вахшска районой шэнэ газар элдүүрилдэг «Октябрьский» гэжэ совхозой плантацинууд дээрэ виноград хуряалга эхилээ. Эртэ эдеэшэдэг «чиляги» гэжэ виноград эндэ гектар бүриһөө 190 центнер хүрэтэр хуряагдана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: виноград суглуулдаг түрүү хүдэлмэришэн Армагуль Кинжаева. ТАСС-ай фотохронико.

Августын 3—Түмэр замшадай бүхэсоюзна үдэр

АЖАЛЫНЬ ХАРЮУСАЛГАТ…

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой ажал түмэр замтай нягта холбоотой. Түмэр замай хүгжэхэ, урагшаа дабшаха бүри заводой коллективэй урда шэнэ зорилгонууд табигдадаг.

Энэ жэлдэ түмэр замшадай заншалта һайндэрые заводой хүдэлмэришэдэй ямар бэлэгтэйгээр угтажа байһан тухай хөөрэлдэхэ, хараха гэһэн хүсэл һаналтайгаар заводой локомотивые хабсаралгын цехтэ ерэбэб. Эндэ ехэ хүлгөөтэй, сүлөө забгүй байба.

Шэнэ шэрээр ялалзаһан шэб шэнэхэн электровоз, тепловозууд аян замдаа гарахаар цехэй газаахи лини дээрэ зогсонхой. Нэгэ-хоёр локомотив тойрон хүнүүд эрьелдэнэ, холын аян замдань мордохуулхын урдахана һүүлэй бэлэдхэл хэжэ, шалгана хэбэртэй. Бултал сүлөөгүйнүүд.

Иимэ байдал заводой алишье цех, участогта үдэр бүхэндэ үзэгдэдэг аабза. Теэд энэл үдэр, июлиин эгээл һүүлэй үдэр тэдэнэй ехэл тухагүй байба ха юм. Локомотив хабсаргагшад өөһэдынгөө гараар бүтээгдэһэн зэлжээтэ хоёр электровоз урда үдэрнүүдтэнь хабсаргажа дүүргэһэн байгаа. Һүүлиинь «хубсаһа үмдэхүүлэгшэд» — шэрдэгшэдэй участогай хүдэлмэрилэгшэд тэдэниие «гоёон шэмэглэжэ» дүүргэһэн байгаа. Техническэ хиналтын таһагай мэргэжэлтэд, цехэй хүтэлбэрилэгшэд, харюусалгатай участогуудай ахалагша мастернууд энэ үдэр эндэ сугларжа, электровозуудые шалгажа байба ха юм.

Июнь, июль тэдэндэ ехэ шалгалтын һаранууд болобо. Түрүүшынхиһээ олон локомотив хабсаргаха даабари үгтөө. Мүн цехэй түрүүшын паровоз заһабарилжа гаргаһанай һүүлээр 35 жэл мүнөө гүйсэбэ ха юм. Энэ үдэр Түмэр замшадай һайндэртэй тудалдажа, бүхы коллективые хүлгүүлһэн байна. Локомотив хабсаргагшад дээшэлүүлэгдэһэн даабари абабашье, харюусалгатай шалгалтаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр барижа гараа. Түсэбөөр хараалагдаһан бүхы электровозууд саг соогоо заһабарилагдажа, аян замда гараха ээлжээгээ хүлеэжэ байна. Хэдэн үдэрэй үнгэрхэдэ тэдэнь Горьковско, Хойто-Кавказай түмэр замай отделенинүүдтэ мордохуулагдахань.

— Үни, боложо байха юумэ үгы. Сагнай иимэ, яараха хэрэгтэй,—гэжэ эндэ сугларһан хүнүүдэй нэгэн хэлэбэ. Тиихэтэйнь хамта хэдэн хүн цех руугаа яаралтайгаар оробо.

Электровозуудай электро-тухеэрэлгэнүүдые хабсаргадаг участогай ахалагша мастер эдэ үгэнүүдые хэлээ. Тэдэнь ойлгосотой, ехэ удха шанартай байгаа. Тус участок цехэй эгээл орёо, эгээл шухала үйлэдбэри. Электровозуудай элдэб онһон электро-тухеэрэлгэ суглуулан хабсаргахань бэлэн бэшэ. Дүй дүршэл, тусхай бэлэдхэлтэй байхаһаа гадна, дээдэ гарай мэргэжэлтэд байха эрилтэ табина.

Участок байгша оной эхинһээ хойшо бэрхэшээлтэй байдалда ажаллаа. Ехэ шахардуу ушар зунай сагта үзэгдэбэ. Олон хүн амаралтада гараһан. Һуралсал мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гэжэ институт, техникум ошоһон юм. 80 гаран хүдэлмэришэдһөө оройдоо 50—60 хүн ажаллаһан байна. Теэд электро-тухеэрэлгэнүүдые хабсарган табиха график нэгэншье үдэр һаатуулаглаагүй. Ёһотойл дээдэ гарай мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд болоһон туладаа даабаряа халаан, сүүдхэ бүри үлүүгээр дүүргэв. Найман классһаа бага һургуулитай хүн эндэ үгы юм.

Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай тус участогай коллектив бэе бэедээ туһаламжа үзүүлнэ, зөөтэй этэйгээб ажаллана. Элэбхи үүсхэл гаргагшад олон. Валентина Порошинагай, Лидия Поляковагай даадаг бригаданууд хэрэгсэл, материал гамтайгаар гаргашалжа, алмаһан материалааран нэгэ электровозой хабсаралга хэхэ үүсхэл гаргаа. Эдэ бригаданууд бүтээһэн бүхы продукцияа голодоһогүйгөөр тушаадаг.

— Мэргэжэл шадабаряа ходо дээшэлүүлжэ байгаагүй һаа, харюусалга ехэтэй даабари дүүргэжэ шадахагүй байгаабди,—гэжэ ахалагша мастер Геннадий Артемович Жовтий хөөрэнэ. Саг хүлеэнэ ааб даа, ехээр тэбдэһэнэй хэрэг юум тэжэ зарим хэлсэдэг. Манай участогайхид иимэ һанал бололые буруута тоолоно. Яаранһгүй аалиханаар гэшхэлээ һаа, гэзгэдэжэ болохо. Тиимэһээ мүнөөдэр хэжэ үдэеэгүй халаа үглөөдэр хэнэ бээзэбди гэжэ хэншье һанаагаа амардаггүй. Мүнөөдэр лэ хэхэ бүхы юумээ хэжэл һаладагбди.

Тиимэһээ участогай коллектив даабаряа саг соонь дүүргэдэг, хожомдоһон гү, али гээгдэһэн ушар байдаггүй. Ажалай эмхидхэл һайн. Борис Леонтьевич Дулов, Иван Тихонович Красиков, Вячеслав Петрович Гусельников, Владимир Сычев болон бусад бригадирнууд, мастернуул өөһэдынгөө коллективэй хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэдэг, залуушуулда дүй ... жуулан үгэдэг.

— Сагнай жэг... үнгэрнэ. Һаяхан ... на. Тэрэ түрүүшын ... барилжа үдэшэхэ... ехээр баярлаа һэ... жэл үнгэрөө. Ехэ ху... лоһон тухай хэлэ... Хаража, ойлгожо б... нөө үеын хүсэ ехэ... тепловозые түрүүш... той жэшэхээр бэш... пай заводой түр... илалта байгаа, хү... шанхи замай эшэ ... үгөө,—гэжэ үнинэй ... лэй нэгэн Леонид З... менов хөөрэнэ.

Тэрэнэй хөөрэхэ... жэһэн зам элеэр һ... рүүшын паровозой ... дажа, заводой хаша... шэгдэһэнһөө хойшо ... гэрөө. Завод тани... болоо. Хүдэлмэришэ... тэжэ байһан ажал... хитэй сасуулжа бол... оньһон.

Эхэ оронойнмай ... гаар үдэр һунигүй х... тивууд хүнхинэн гү... нэй зарим манай ло... заһабарилагшадай х... шэнэлэгдэһэн байха.

С. БАРД…

Таловка станциин коллектив Түмэр замшадай бүхэсоюзна үдэрые ажалай ехэ амжалтатайгаар угтаба. Түмэр замшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ахалагша стрелочница Мария Алексеевна Сергеева һайн амжалта түйлаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. Сергеева. П. ГРИГОРЬЕВОЙ фото.

БҮРИ ТҮРГЭНӨӨР

«Түргэн, аятай зохид, хямда» гэһэн үгэнүүд һайн мэдээжэ болонхой. Мүнөө дээрэ эдэ үгэнүүд аэрофлодто хабаадана. Харин һаяын лэ сагта түмэр замшад тэдэниие хэрэглэдэг болохонь.

Түмэр замшад граждан авиациин хүдэлмэришэдһөө мүнөөшье гээгдэнэгүй. Жэшээ болгон «Аврора» экспресс абаад үзэе. Тэрэнэй вагонууд соо аятай зохид, биледэйнь сэн самолёдойхиһоо үнэгүй юм.

Нэгэ час соо 200 километр гаталха поезднууд түмэр замаар ябажа эхилхэ. Иимэ поезд Москваһаа оройдоо гурбан час соо ябаад Ленинград хүрэхэ юм.

— Түргөөр ябаха поезднуудые ойрын хэдэн жэл соо линидэ гаргахаар хараалнабди,—гэжэ түмэр замай транспортын научно-шэнжэлгын институдай директор А. Д. Каретников хөөрэнэ.

5000-аад шахуу хүдэлмэрилэгшэдтэй тус институт транспортын хүгжэхэ гол замые тодорхойлно. Институдай хабаадалгатайгаар Калининска заводто пассажирска вагонууд, Рижскэ заводто электропоезднууд зохёон бүтээгдэжэ байна. Час соо 200 километр гүйхэ эдэ поезднуудай туршалга һаяар эхилхэнь.

Түргэн ябаха электровоз бүтээхэһээ гадна, нэгэ час соо 250 километр ябаха шадалтай авиационно түхэлэй двигательтэй турбопоезд бүтээхэ зорилго табигдана.

Үшөө нэгэ шухала ... хэдэ, сигнализаци ... автомат аргаар хүдэ... болоо һаань поездын ... болгохо, зогсоохо юм.

Москва—Кавказ ... замаар түргэн поезд... ха шэнжэлгын, ... дэлмэри хэгдэжэ эх... маар час соо 250 ... талагдаха болоно. ... хүрэхэ иимэ харг... түргэн ябадаг элек... 2—3 часай турша... нуудые Москваһаа ... ра далайн курортнуу... юм.

ШЭРЭМ ХАРГЫ ШЭНХИНЭНЭ

ОЧЕ…

ҮНИНЭЙМ ТАНИЛ МАШИНИСТ

Шурдэгэр нарин бэетэй, хүниие шэнжэлэд гэһэн шэрүүншэг харасатай хүн үдэр бүри Улаан-Үдын локомотивна деподо ерээл. тэрэ дары хүнэй харасаһаа холодоходог бэлэй. Журналист байһан тула, би тэрэнтэй заатагүй уулзаха, ажал хэрэг тухайдань яаралгүйхэн хөөрэлдэхэ хүсэлтэй ябааб. Нэгэ үглөөгүүр харайлгажа ерэхэдэм, адар томо тепловоз урдаһаам шууяхиран гаража, үнинэйм танил машинист энеэбхилэн лохеод. «уулзатараа баяртай» гэһэн түхэлтэйгөөр саашалба. Тэд саанахана, шэрэм харгынуудай хоорондохи лохёогой галнууд элдэбын үнгэтэйгээр ялабхяад, ашаанай состав шэрэһэн тепловоз зүүн зүг шэглэн ябашаба.

Халаг, баһа уулзажа шадабагүйб даа. Тэрэхэн очеркын түлөө хэды дахин энэ руу харгылха хүнбиб. Гэртэнь ошоходом байхашьегүй. Хэды дахин ошоо һэм. «Сугтаа хүдэлдэг машинист нүхэртэйгөө загаһашалхаа ябанхай» гэжэ һамганиинь хэлээ бэлэй. Дахин ошолтой гү? Ямар һалаха һандахаа болиһон хүн бэ гэжэ хани нүхэдынь гайхажа болохо. Теэд яахаб? Хүн бүхэндэ өөрын ажал хүдэлмэри, тон харюусалгатай даабари, уялга гэжэ байдаг шуу. Тиихэдэ һэшхэлнай яагааб? Үгы даа. би тэрээнтэй заатагүй уулзаха ёһотойб. Аян замда гараха тумаа графигһаа урид ерэдэг машинист хэды шэнээн сэдьхэлээ зобожо байһыем хайшан гэжэ ойлгохоб даа. Тэрэ түрүү машинистнуудай зэргэдэ ябалсана. Заабол тэрээн тухай бэшэхэ даабаритай һэн хадаа тэрэнээ заабол дүүргэхэ уялгатайб. Багахан информациин гү, али зураглалай түлөө хэды үдэр хооһоор ябаха гээшэмнай хэдышье хайратай һаань, бидэ тэрэ информацияа заатагүй хүсэжэ абаха ёһотой бшуубди. Юуб гэхэдэ, тэрээхэн информаци соо Эхэ оронойнмай баатарлиг ажалай галта һудаһан сохилно ха юм.

Адар томо тепловоз үшөө дахин хуугайлаад, ябадалаа улам-улам түргэдхэнэ. Хойноһь шагтаглагдаһан ашаанай состав могой мэтэ голирон урагшална. Дуулана гүт? Булад сахаригуудайнь доро шэрэм харгы һүртэйгөөр шэнхинэнэ.

Али һамаржа таняа гүб? Үгы, һамаржа таниха ёһотүйб.

Локомотивна депогой диспетчерскэ руу харайбаб.

— Баһа уулзажа шадаагүй гүт? Халаг, би таниие хайрланаб, —гэжэ һабатайшаг болоһон хүн һанаа алдаба.

— Һаяшаг эндэһээ гараһан составые лаб лэ тэрэ машинист жолоодожо ошоо гү?—гэжэ һурабаб

— Тиимэ даа. сэдьхэлээ ехээр бү зобогты. Тэрэтнай үглөөгүүр һөөргөө ерэхэл байха. Тиихэдэнь уулзана бээзэт?—гэжэ тэрэ һанаагаа тэгшэрүүлхые оролдобо.

Хүндэмүүшэ диспетчертэй хахасаад. локомотивна депогой начальнигта харайжа оробоб.

Ажал хэрэг тухайдаа хөөрэлдэжэ сүлөөгүй һуубашье. тон шухала хэрэгээр орожо ерэһыем таажархиба.

— Аа, тэрэ машинист гү? Тэрэмнай үнэхөөрөөшье эрхим һайнаар хүдэлдэг хүн шуу. Зүгөөр манай деподо буряад машинистнууд олон. Тэдэнэр тухай газетэдэ бэшэхэ гээ һаа... Машинисттэй хамта тепловоздонь һуулсаад. нэгэ-хоёр хоногоор ябалсажа болохот. Би өөрөө танда пропуск үгэхэб. Сэхыень хэлэхэдэ. таанар, журналистнар, депогоймнай ажалаар балайшье һонирхоногүйт. Хэрбээ бэшэхэл гээ һаатнай. манай эндэ эрхим һайн машинистнууд олон лэ байха. Ород. буряад. украин, татар. Зүгөөр олон яһатанай бүлэһөө бүридэһэн коллектив гээшэл даа,—гэжэ начальник хэлэбэ.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо сэдьхэлыем нэгэл юумэ зобоодог болобо. Юун зобоогшо һэм? Би һайн мэдэгшэгүйб. Нэгэл юумэн дутуу хэбэртэй. Тэрэ машинисттайгаа нилээд удаан уулзаашьегүй һаа, хэзээ нэгэтэ заатагүй уулзахаб. тепловоздонь хамта һуулсаад туршахаб гэжэ найдагша һэм. Тиигэбэшье ажабайдал үшөө багаар мэдэнэб. бэшэһэн корреспонденци бүхэндөө ажалша бэрхэ хүнүүдэй болото шарайе, түхэл шэнжые. сэдьхэлые үшөөшье хүсэд гаргажа шаданагүйб гэһэн бодол һүүлэй үедэ ухаанһаамни гарадаггүй.

Зүгөөр шэрэм харгын шэнхинээн. тепловозой хуугайлха абяан шэхэндэм тон элихэнээр дуулдахалан гээд. ажал хэрэг тухайдань болотоор хөөрэлдэжэ үдөөгүй үнинэйм танил машинистын түхэл шарай тэрэл хэбээрээ нюдэндэм ото үзэгдэхэт гэхэ юм.

ӨӨР ТУХАЙДАА

Неделя тухай Зэдын аймагаар ябаад, Джида станци хүрэжэ ерэхэдэм, үнинэйм танил машинистын түхэл шарай нюдэндэм баһа харагдахалад гэбэ. Тепловоз, паровозууд дүмүүхэнээр уралаа шэдэлүүлнэ. Наушка-Зэмүү гэһэн маршрудай поезд хүрэжэ байтарни, ашаанай состав шэрэһэн тепловоз нэгэдэхи шугамаар ерэжэ зогсоодхибо.

Харан гэһээм, үнинэйм танил машинист намайе гараараа даллажа байба. Составай хажуугаар гүйжэ, уданшьегүй машинистын шүрбэһэлиг гарые хам барибаб. Досоонь орохотойм хамта шэрүүншэг харасынь гансата зөөлэржэ, нэгэл тиимэ шухала юумэн тухай хөөрэлдэхэ хэбэртэй адаглан хараадхиба.

— Паровоздо орходоо тепловоз гээшэмнай ёһотой машина бшуу даа. Түерөөн, наяраанхаяшье байхагүй,—гэжэ Дамдинжаб Балданович Раднаев хөөрөөтөө үргэлжэлүүлбэ.—Сэхыень хэлэхэдэ, тепловозой машинист болохын тула халуун шулуу нилээд долёогдоо бэлэй. Бага наһандам тохёолдоһон нэгэ ушар ой ухаанһаам гарадаггүй.

Тэрэ үедэ арбан табатай ябаа хаб. Нэгэтэ абатайгаа хаһаг тэргээр Галуута-Нуур ерөөд, түмэр замай станци дээрэ нилээд һаатабабди. Тиихэдэ тепловоз, электровозууд байгаагүй. Бөөн хара утаа шэдэлүүлһэн паровозууд буха мэтэ зохоролдоһоор үнгэрхэ юм. Түмэр харгы, паровоз гэхэ мэтые анха түрүүшынхеэ хараһан тула ехэтэ гайхабаб.

— Аба, энэ юун бэ? — гэжэ асуубаб.

— Адар Москва ошохо хүсэ шадалтай паровоз,—гэбэ абамни.

— Юундэ иимэ уурал гарганаб?—гэжэ асуубаб.

— Шулуу нүүрһэ түлихэдэнь, тогоон соохи уһаниинь бусалаад, уурал гарана. Тэрэ ууралай хүсөөр паровоз ябана бшуу,—гэбэ абамни.

Абатайгаа нилээд удаан хөөрэлдөө һэмди. Ехэ болоходоо заатагүй машинист болохоб гэжэ хэлэхэдэм, урдаһаам миһэрэн хараад, «Һурахал хэрэгтэй, һургуулитай хүн ямаршье мэргэжэлтэй боложо шададаг юм» гэжэ хэлээ бэлэй. Уданшьегүй дайн захалжа, абаяа холын фронт үдэшэлсэхөө мүн баһа энэ станцида ерээ һэм. Абам поездто һуухынгаа урдахана намая тэбэреэд, бүлхагархан хасарыем энхэрэн таалаһанай удаа:

— Абынгаа оронда аба боложо байгаарай. Дүүнэрээ харалсажа, эжыгээ хамһалсажа ябахаа бү мартаарай, хүбүүмни,—гэжэ захиба.

Поезд нэгэл тиимэ уйдхартайгаар хуугайлаад, бөөн хара утаа оргоргой өөдэ шэдэлүүлэн, гуниггүй саагуур годирон орошоо бэлэй. Эжытэйгээ гэртээ хариха дурагүй, поездын хойноһоо хаража зогсоходомнай. шэрэм харгын шэнхинэхэ һүртэйгөөр дуулдаха юм. Тэрэ абамай мүнөөшье болотор шэхэндэм шэнхинэдэг.

Һара, жэлнүүд үнгэржэл ябаа. Холын фронтһоо һайн мэдээн ерэхэгүй. Эжытэйгээ, дүүтэйгээ хахасахам хэдышье хүндэ байгаа һаань, саашанхи хүбии заяагаа түмэр замшалтай холбоо һэм. Түрүүшээр миин лэ га... ажал хээб. тиигэд... кочегараар хүдэлэгд... машинистаар хүдэлжэ... хэды шэнээн хүхеэ һэ... най состав шагтагла... дайдынгаа нэлэнхы у... хамжүүрдэн шуумай... шоноор хүдэлдэг эш... үе саг ээлүүдгүй ... Түмэр харгын ойро ш... ран бэлшэдэг дун са... һүрэгүүд оройдоо ... айдаггүй.

Мэргэжэлээ дээшэлүү... то болохогүй. Үдэшын ... ябажа байтаад теплов... нистын дипломтой бол... нөө электровозой онь... санаб. Тэрэнһээ гад... ажалда хабаадалсах... хэлэхэдэ, сүлөөтэй с... гарадаггүй.

— Абатнай мүнөө ... лэ гү?—гэжэ би гэн... хибаб.

— Үгы, дайнай газ... ды мэндэ бусаха хүб... бараа һэн. Гурбан хүб... гэшье һаа, гушаад ... хайрата инаг абатай... һанаа хээзээдэшье ...

Зүгөөр тэрэ үдэр ш... ямар жэгтэйгээр шэ... Мүнөөшье болотор шэ... дахадал гэхэ юм,—гэ... жаб Балданович хэлэ... һаа папиросоо гаргаж... бэлэй.

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭ…

Тепловоз хуугайлһа... хибо. Дамдинжаб Радн... хи диспетчерскэ руу ...

— Оо, одоошье нүх... евтай уулзаба гүт?—гэ... чер дуугарба.

— Уулзааб. хөөрэл... —гэбэб.

— Хүрөө даа, хүрө... даашье ерэжэ байгаар... най деподо эрхим м... олон байха,—гээд тэрэ...

Хүндэмүүшэ диспет... хүргөөд, редакцидаа ... ерэхэ гэжэ байтараа, Б... субботнигой 50 жэлэй... ойдо зорюулагдажа үн... субботнигой үдэр локом... погой начальнигтай х... нөө һанаадхёоб. Эрхим ... нууд эндэ үнэхөөрөө... Субботнигой үдэр түлө... аян замда гараһан Ген... ров, Георгий Склепцов, ... Кузовлев, Петр Бурлов б... бусад үльгэр жэшээ ха... лэй. Тэдэнэй дунда хо... туршада Эхэ оронойнг... хала ашаа шэрэлсэж... ажалша бэрхэ машинис... жаб Балданович Радна... һэн.

М. ОСО…
манай тусхай …

ТОО, БАРИМТАНУУД

1924 оной ноябриин 7-до түрүүшын тепловоз магистральна харгыгаар Ленинградһаа гаража, Обухово станци хүрөөд, дахинаа Ленинград бусаһан түүхэтэй. 1925 оной январиин 17-до Ленинградһаа Москва хүрэһэн юм. Харин мүнөө Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин гол замаар ...даг бүхы поезднуудые хүсэ ехэтэн тепловозууд зүдхэнэ.

1926 оной июлиин 6-да Баку—Сабунги—Сураханы гэһэн 33 километр утатай электровозуудай ябаха түрүүшын зам орон доторнай ашаглагдаа һэн. Мүнөө Москваһаа Слюдянка хүрэтэр электровозууд ябана. Һаяын сагта Слюдянкһаа Петровск-Забайкальск завод хүрэһэн түмэр зам электрификацилагдаха. Энэ харгы манай республикын газар дайдаар гарана. Тиигэжэ республикымнай түмэр замаар ходо тепловоз, электровозууд ябадаг болохо.

СССР-эй түмэр харгыгаар ябадаг ашаанай вагонуудай эрьесые США-гай вагонуудай эрьесэтэй сасуулхада, 3,5 дахин түргэн юм. Сүүдхын дунда зэргын ябаса 3 дахин ехэ. Шэрэгдэһэн ашаанай нэгэ тоннодо абажа харахада, манай вагонууд США-гайхида орходоо 3,5—3,5 дахин ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэ.

Зүүн Сибириин түмэр замаар ашаа шэрэлгэ Россин бүхы замаар революциин урда тээ шэрэгдэһэн ашаанһаа 1,5—2 дахин ехэ болоно.

Мүнөө ашаанай нэгэ поездын шэгнүүр дунда зэргээр революциин урдахиһаа 4,5 дахин хүндэ юм.

СССР-эй түмэр харгынуудта хүдэлмэриин нэгэ минута бүхэндэ 5,1 мянган пассажирнууд үгтэл абтана, аян замда гарана. Минута бүхэндэ 5000 тонно үлүүтэй ашаан буулгагдана.

Улаан-Үдын отделениин локомотивна бригаданууд жэлэй түрүүшын хахадай туршада 100 тонно дизельнэ түлишэ, 1200 тонно шулуу нүүрһэ алмаһан байна.

...ИЛ- ...ЬЭЭ ...МЫНЬ ...ЮУН

(...РАГЛАЛ)

Хүнэй үхибүүд олоншье, үсөөншье haa—туд бүридөө хайратайл байдаг. Эхэ эсэгэнь тэдэнээ аб адлиханаар hанаха. «Табан хурганайнгаа алинииешье хазахада адлихан үбшэнтэй — эгээл тэрээн шэнги үхибүүднай хайратай юм» гэлсэдэг. Үхибүүдэйнгээ ехэ болоод холын аянда мордохоор гү, али ондоо тээ ажал хэхэ болоходо, түрэлхидынь өөрhөөнь үлүүгээр, үшөөл бишыхан шэнгеэр hанаха.

Маргаритын түрэлхидшье эгээл тиимэ байжа болоо. Энэ басаган ойройдоол наймадахиие дүүргээд, хуулиин наhанда хүрөөгүй ябаба. Аха, дүүнэрэйнгээ дунда дээрэhээ дүрбэдэхинь, доороhоо гурбадахинь юм.

— Ехэ ахайшни hаял ажаопайдалай харгыда гараба. Үшөө тиихэдэ ши...

— Ахаймни городтол байгаа хадаа hайн ха юм. Одоол намда түшэг тулгуури, найдаха хүмни гээшэл...

— Тиигээ hаа, яанаш: дураараал болыш даа. Гэдэhээл үлдэжэ бү ябаарай, олоhоороо саадараа эдеэлээд, хубсалаад ябаха ёhотой юм. Гэдэргээ бидэндэ hанаагаа зоболтогүй. Гэр дээрээ байhан зон яахашьегүйбди...

Маргаритын зосоо гэнтэ нара гараhандал болоод, «иихэдээл табилга абтаба гээшэ» гэhэн абяан шэхэндэнь шэнхинээд hаланагүй. Басаган замдаа түхеэржэ удаан нобшорбогүй.

...Улаан-Үдэ хотын ехэшье гээшэнь. Баруун тээhээнь зүүлжээ, хойноhоонь урагшаа алхалха болоо hаа, сохом лэ бүхэли үдэрөө бараха байhан шэнгеэр тэрээнлэ үзэгдэнэ. Эдэ гудамжануудаар хүн зоной субаха гээнгэ-энь! Гэрнүүдынь томонууд! Эдэ бүгэдые юунтэй сасуулжа хөөрэхөөр гээшэб ?! «Бида хэзээ иимэ гэрнүүдые барижа ородог болохо аабибди. Манай хүдөөдэ, холын Захааминда, үшөөл үды байна даа. Теэд минии ахай эдэ гэрнүүдые барилсадаг гээшэ аабза».

Улаан-Үдэдэ ерэhэн дары Маргарита басаганай зосоо эдэ мэтын бодолнууд hайсал ороhон байха. Ажал хэхын хажуугаар ном үзэхэеэ эндэ ерээ hэн.

Маргарита байн байhаар мүнөөхил өөрынтөө гайхаhан томо барилтануудай эхин газартань ороhон юм.

Татьяна Петровна Денисенко — урихан зантай хүгшэн, ород эхэнэр. Тэрэ басаганда өөрынгөө үхибүүндэл адли дуратайгаар хандадаг. Маргарита ород хэлэндэ хүсэд бэрхэ бэшэшье haa, хэлэhэн, зааhыень хуу ойлгоод, үшөө дээрэhээнь өөрөө ухамайлаад байха. Тиигэ тиигэhээр тэдэ хоёрой хани барисаан улам бэхижээ hэн. Хүгшэнийнь — хүдэлмэрөө орхижо байhан, залуунь—хүдэлмэридэ орожо байhан хоёр. Ажабайдалай хоёр ондоо халаан.

Татьяна Петровна түрүүшээр оhолгүйгөөр ажаллаха гурим сахихаhаа эхилээд, хүдэлмэриингөө хамаг онол оншые заажа үгэхэ. Тиихэдэнь Маргарита hүбэлгэн ухаагаараа ойлгоод абаха.

Нэрээл ехэ барилгын «эхин булагтань» Маргарита ерэжэ, хүдэлмэридэ ороhон байба. Элээхэн гэрнүүдэй ханын бетон панельнүүд, сонхонуудай карниз, гэрэй hууриин блогууд, байра бүхэнэй үhөөн хушалтанууд—дууhандаа нэгэл янзын худхамалаар шудхагдадаг байба. Тэрээндэ ородог зүйл бүриин холисонуудые хэн буйлуулна гээшэб? Татьяна Петровна Маргарита хоёр. Мүнөө хүрэтэр эдэл хоёрой хүсөөр барилгын хамаг детальнууд шудхагдадаг байба. Саашадаа Маргаританъ хүгшэнэйнгөө халаан боложо, бэеэ даагаад ажаллаха. Теэд хойшодоо залуу басаганай хайшан гэжэ ажаллахыень хэн мэдэбэ даа. Гүлмэрхэн, ойройдоол арбан зургаа наhа хүрэжэ ябаhан басаган. Урда тээнь хото газарта ажаллажа үзөөгүй. Теэд мүнөөнэй залуушуул хаанашье ажаллахадаа шадамар, бата бүхэригүүд ха юм. Энээниие мүнөөнэй байдал өөрынгөө жама ёhоор харуулаа.

1966 онhоо гурбадахи жэлээ шудхамалай цехтэ хүдэлжэ байхадаа, Цыденова ехэхэн дүй дүршэлтэй болоо. Тэрэнэй хэдэг ажалай ашаар үйлэдбэридэнь нэгэшье таhалдал үзэгдөөгүй, тааруулжа худхаhан шудхамалаарнь барилгын эрхим шанартай зүйлнүүд бүтээгдэдэг. Энэ хүдэлмэришэ басаган мүн лэ магтаал шагналда хүртэдэг болоо.

— Маргарита, өөрынгөө ажал тухай хөөрэжэ үгыш даа,—гэхэлэмнай:

— Минии хүдэлмэри тухай хөөрэхэ онсо юун байхаб даа,—гэжэ харюусаад, ажалайнгаа технологи тухай тобшохоноор дурдаба:

— Барилгын детальнуудые үйлэдбэрилхэдээ, ямар зүйлнүүдые хэды шэнээнээр гаргашалха тухай таблица бидэндэ бии. Мүнөө энэл таблицын ёhоор хүдэлнэбди. Элдэб материалнуудые холижо шудхамал болгоходоо, 450 килограмм хайр шулуу, 180 килограмм элhэ, 143 килограмм цемент, 70 литр уhа нэгэн доро холижо худханабди. Тэрэ шабараа цехэй хоёрдохи дабхарта гаргажа, бетономешалкада оруулнабди. Тэрээн соо гурба-дүрбэ минутын туршада худхагдахадаа, бэлэн бетон болодог.

...Үйлэдбэри бүхэн өөр өөрын технологитой байдаг. Эндэ Маргаритын хэдэг ажал баhал тиимэ. Ажалай оншо онолынь хүн бүхэндэ бэлэхэнээр олдодоггүй. Ажалдаа дуратай, оролдосотой, нэтэрүүгээр хүдэлдэг хүн лэ ядабаригүй түргэнөөр хүдэлмэридөө дададаг, бүтээсэтэйгээр ажалладаг ха юм. Маргарита Цыденова—тиимэл хүнүүдэй нэгэн. hаял арбан юhэтэй боложо ябабашье, үйлэдбэриингөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэдэг, эрхим шанартай продукци гаргадаг юм. Тиигэжэ зон нүхэдэйнгөө, коллективэйнгээ дунда хүндэтэй болоо. Нёдондо Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллективэй хамтын суглаан дээрэ Маргарита Очировна Цыденовада «Коммунис ажалай ударник» гэhэн нэрэ зэргэ нэгэн дуугаар олгогдоо бэлэй. Мүнөөшье комсомол басаган энэ нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр ажаллажа ябана.— Өөрынгөө гол хүдэлмэриhөө гадна, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Мүнөө Маргарита иигэжэ хөөрэдэг:

— Хүдэлмэришэн залуушуулай hургуулида hуража байнаб. Энээнээ дүүргээд, Зүүн Сибириин технологическа институдай барилгын таhагта орожо hураха hанаатайб.

Маргаритын ажабайдалай намтар hаял эхилжэ байна. Үйлэдбэри дээрэ ажаллаhаар гурбадахи жэлээ болобо. Тиибэшье ехэ юумэ хээ. Арбан зургаа наhатайhаа эхилжэ хүдэлөө. Городой томо барилгануудта өөрынгөө хубитые оруулба. Тиигээд басаганай аша габьяа үндэрөөр сэгнэгдэхэ ёhоороол сэгнэгдээ. Мүнөө жэлдэ нютагай Соведүүдэй hунгалтын болоходо, ниислэлэй ажалшад нүхэр Цыденова Маргарита Очировнае Улаан-Үдын городой соведэй депутат болгон hунгаа. Тиигэжэ Маргарита Очировна өөрынгөө гол ажалаар үльгэр жэшээ харуулхаhаа гадна, депутадай—гүрэн түрын дээдэ захиргаанда арадай эльгээhэн түлөөлэгшын уялга, үүргые мүн лэ hайнаар бэелүүлжэ ябадаг.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

...ИСТАН, ХАЛУУН ...ИЭЯ АМАР МЭНДЭ!

...итература ба искусствын ...хабаадагшад Россин Фе...союзуур недели үлүүтэй ...ябана. Эдэнэр Горький, ...ронуудта, Ленинэй түрэ... Ульяновск хотодо ерээд

...айхид хүндэтэ айлша... 30-да баглаа сэсэгүү...жэмөөр, согтой хүхюу... Узбегэй ССР-эй Вер...эдэй Президиумэй Тү... Я. С. Насреддинова тү... Узбекистанай правитель... делегаци манай Эхэ оро...дэ ерэбэ. Росси соо... айншалхада үдэшэжэ ... РСФСР-эй Министрнүү...эй Түрүүлэгшын орлог... Кочемасов узбек хани...анта бусажа ерэлсээ. ...вокзал дээрэ РСФСР... Соведэй Президиумэй ...ын орлогшо О. П. Кол... РСФСР-эй Министрнүүдэй Түрүүлэгшын орлогшо ...рпова, КПСС-эй МГК-гай ... Р. Ф. Дементьева, соё... ябуулагшад, ниислэл ...олониитын түлөөлэгшэд ...айлшадаа угтаа.

...ОПЕРАТОРНУУД — ТАРЯАШАДТА

...есиин хүдөөгэй 10 мян...н таряа хуряалгын ха...ын эхилэмсээр хүдөө ...ай хүн зондо таарамжа...гаар хүдэлжэ эхилээ. ...дынь ажалай эхилхэhээ ...эриин hүүлээр, та...удын забhарлалгын үедэ ... 220 автолавкаар, 600 мори тэргээр шухала хэрэгтэй эд бараа поли дээрэ сэхэ асардаг болонхой. Харин таряалангай газарhаа холо байдаг тосхон hууринуудай зон эд бараагаа тусхай захилаар абаха аргатай.

Энэ жэлдэ 250 шэнэ столово нээгдэж, нүүдэл буфедүүд эмхидхэгдэнхэй. Тогоошод үдын ба үдэшын хоол полевой, тракторна стануудтаа бэлдэнэ.

НЭГЭ ПОЛИhОО ХОЁР УРГАСА ХУРЯАГДАНА

ВЛАДИВОСТОК. Приморско хизаарай колхоз, совхозуул гэршүүхэ тарижа дүүргэбэ. 22 мянга шахуу гектар талмай дээрэ энэ ургамал таригдаа.

Нютагай селекционернүүдэй бии болгоhон «Приморская» гэжэ сортын гэршүүхэ хаа хаанагүй таригдаа. Хизаарай олонхи ажахынууд нэгэ полиhоо иимэ сортын хоёр ургаса хуряадаг юм. Түрүүшээр ногоон тэжээл болохо обёос, эртын овощ гү, али хартаабха, тэрэнэй hүүлээр гэршүүхэ таригдадаг байна. Энээнэй ашаар гектар бүхэнэй «бүтээсэ» дээшэлдэг, севооборотдо hайнаар нүлөөлдэг, нэмэлтэ олзо оруулдаг байна.

«ОРОД НОМ» ГЭЖЭ ВЫСТАВКЭ

ПЕТРОЗАВОДСК. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «Ород ном» гэжэ бүхэроссин выставкэ Финскэ драматическа театрай байшан соо hаяхан нээгдээ. Энэ экспозици 7 бүлэгhөө бүридэнэ: «Росси — Ленинэй эхэ нютаг», «Зуб харгыгаар дабшанат, нүхэдүүд», «Агуу ехэ ба юрын хүн», «Ленинэй зааhан замаар», «Үгэ—хүнэй хүсэнэй эхин», «Үхибүүд—манай халаан», «Искусство арад зондо хамаатай». Вождиин ажабайдал ба ажал ябуулга тухай, Ленинэй сургаал, бодол ба захяагай ямараар бэелүүлэгдэжэ байhан тухай хөөрэhэн Россин Федерациин хэблэлэй газарнуудай номууд, альбомууд, открытканууд — дүн хамта 1000 гаран экспонанууд энээ табигданхай.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнүүдэй ёhоор, ороной колхоз, совхозуудта 1969 оной июлиин 28-най байдалаар 17 миллион 582 мянган гектар талмайн орооhото, бобово ургамалнуудай тараан сохигдоо. Энэнь бүхы тарянай талмайн 15 процент болоно. Үнгэрэгшэ неделиин туршада унагаагдаhан ба сохигдоhон баалнуудай забhарые механизаторнууд нэгэ бага хороогоо. Унагаагдаhан тарянай талмайн 73 процентынь орооhон сохигдоо.

Украинын ажахынууд 6 миллион 449 мянган гектар талмайн таряа хуряагаа. Энэ талмайн 63 процентынь тараан сохигдоо. Украинын таряашад намарай ба хабарай эртын ургамалнуудай нэгэн доро эдеэшэжэ эхилhэнтэй дашарамдан ушарhан бэрхэшээлнүүдые зайсуулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Россин Федерациин—Центральна, Баруун Сибириин, Ураалай Алас-Дурна зүгэй районуудта таряа хуряалга эхилээ. РСФСР дотор 8 миллион 25 мянган гектарай—тарилгын талмайн 11 процентын тараан хуряагдаа.

(ТАСС).

...ско областиин Камска саарhанай комбинадай коллективэй дунда дэлгэрhэн социалис мү... А. Е. Тюминэй хүтэлбэрилдэг бригада эрхимлэжэ ябана. Энэ бригадынхид түсэбhөө га...0 тонно саарhа гаргаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түсэбhөө гадуур саарhан гаргагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

...СКОВСКО ОБЛАСТЬ. Туркмениин, Узбекистанай, Азербайджанай болон бусад нютагуудай ...арнуудта АСП-1 гэжэ агрегат соргонуудые гагналгада хэрэглэгдэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэ...гадые туршалга.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТА

МАЛШАДТА—ЭРХИМ БЭЛЭГ

Санага тосхониие хүреэлhэн уула хадануудай эгээл үнлэрэйнь хаядахи үргэн талмай дээрэ бодхоогдожо байhан олон шэнэ барилганууд эли тодоор харагдана. Энэ халаа Санагын совхозой малай оньhожоруулагдамал фермын барилга.

Малай уха уhан, тэжээл зөөлгэ, байрыень сэбэрлэлгэ — бултадаа оньhожоруулагдаhан байха. Үнеэдые электрын хүсөөр hааха түхеэрэлгэ тодхогдохо. Малшадай байха гэрнүүд, улаан булан, амарха таhалга — эдэ бүгэдэ тон таарамжатай зохидоор түхеэрэгдэнхэй.

Энэ ехэ барилга республикын «Межколхозстрой» управлениин дархашуул, монтажнигууд Илларион Георгиевич Жарковой ударидалга доро эрхилэн ябуулжа байнхай. Барилгань малай убэлжөөндэ орохын урда тээ түгэсхэгдэхөөр хараалагдана.

ОГОРОДОЙ ЭДЕЭН ЭЛБЭГЖЭЭ

Шэнэ ургасын үгэрсэ, ногоон мангир, hонгино, редис, помидор, капуста гэхэ мэтэ Закаменск хотын, Первомайский, Холтосон тосхонуудай магазинууд болон хүдэлмэришэдэй столовонуудта элбэгээр наймаалагдана.

Эртын овощ тус хотын эмнэлгын газарнуудай, хүүгэдэй саад, яслинуудай дэргэдэхи столовонуудта зунай эхеэр бии болоhон юм. Эдеэ хоолой эдэ ургамалнуудые Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хамhабариин ажахын овощеводууд элбэгээр тарижа, эртын баян ургаса абажа шадаа бшуу.

ЭСЭГЫНГЭЭ ЗАМААР

Ан олзоборилгоор үнгэрэгшэ жэлэй дүн гаргахада, Захааминай ан олзоборилгын ажахын ангуушан Цырен Шагжиевай нэрэ Россин Федерациин эрхим ангуушадай тоодо ороhон байба.

Ан олзоборилхо түсэб даабаряа ехээр үлүүлhэнэйнь түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ан олзоборилгын ажахын управлени Цырен Шагжиевые Эхэ оронойнгоо ниислэл хото ошожо, арадай ажахын түйлалтануудай выставкэ хараха путевкоор шагнаhан байна.

Цырен гээшэмнай ангууша угаа дахаhан хүн. Тэрэнэй эсэгэ — Шагжа Шагдурович Сосоров — суута ангуушан. Арбан гурба наhатайhаа хойшо Захааминай хүбшэ тайга махажа, ан гүрөөл олзоборилжо hураhан. Энэ тиимэшье хүнгэн хүдэлмэри бэшэ. Эсэшэгүй ажалаараа, эрэлхэг зоригоороо, hүбэлгэн ухаагаараал Цырен Шагжиев иимэ амжалта түйлажа. Россин түрүү ангуушадай зэргэдэ ороо ха юм.

БУГЫН ЭБЭР — ГАДААДЫН НАЙМААНДА

Захааминай ан олзоборилгын ажахы байгуулагдаhаар ойройдоол хоёрдохи жэлээ боложо байна. Гэбэшье энэ ажахы ашаг олзо ехэтэй предприяти гэжэ тоологдоно.

Тус ажахын ангуушад бугын эбэр олзоборилхо агнууриhаа ганзага дүүрэн олзотой бусажа ерэбэд. Нютагай ангуушад Борис Шойдонов, Цыренжап Шангаев, Пурбэжап Цыренов, Доржи Бадмаев гэгшэд баян олзотой бусаа: тус бүридөө бугын 12—15 килограмм шуhан эбэр асаржа тушааhан байна.

Тэдэнэйнь дундаhаа эгээл эрхим 15 паар эбэр шэлэгдэжэ, «Медэкспорт» гэжэ Бүхэсоюзна экспортно-импортнэ нэгэдэлэй Владивостогтохи контородо эльгээгдэхээр бэлэдхэгдэбэ. Эдэ эбэрнүүд «Захааминай» гэhэн тамгатайгаар гадаадын оронуудта наймаалагдаха юм.

А. АНДРЕЕВ.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

Непалда ленинскэ үдэрнүүд үнгэргэгдэнэ

КАТМАНДУ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе hайндэрлэхэ бүхэнепалай комитедэй хараалhан программын ёhоор энэ ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулганууд Непалай элдэб городуудта үнгэрэгдэнэ. «Ленин ба залуушуул» гэhэн хуралдаае Непалай залуушуулай организаци Патан городто июниин 31-дэ үнгэргөө. Ленинэй ажабайдал ба ажал ябуулга тухайда организациин секретарь Б. П. Гхимире суглаан дээрэ хөөрөө.

Тус гайхамшагта үдэртэ зорюулагдажа, нютагай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан Тансинг городто болоо.

Конгын (Киншаса) правительствада хубилалта болобо

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Киншасаhаа абтаhан мэдээсэлнүүдэй ёhоор, ороной правительствын составта хубилалтанууд болоhон тухай Конгын (Киншаса) президент Жозеф Мобуту августын 1-дэ соносхоо. Юhэн министр, тэрэ тоодо гадаадын хэрэгүүдэй министр Жюстэн Бомбоко, финансын ба бюджедэй министр Виктор Нендака, научна шэнжэлэлгын ба түсэблэлгын талаар гүрэнэй министр Этьенн Чисекеди даажа байhан тушаалнуудhаа гаргагдаа.

Гүрэнэй толгойлогшын, национальна оборонын ба дайнай ветерануудай хэрэгэй талаар министрэй тушаалнуудые ороной мүнөөнэй президент Жозеф Мобуту дааха байна. Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаалда Сирил Адула (hүүлэй үедэ тэрэ Конгоhоо Вашингтондо байдаг элшэн сайдай, 1961—1964 онуудта республикын премьер-министрэй тушаалые даадаг байгаа), финансын министрэй тушаалда Луи Намвизи томилогдоо.

Бундесверые хорото газаар хангана

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хии hудаhыень дайража, саа үбшэ хүргэдэг хорото газые Баруун Германиин бундесвер США-hаа абана. Энээн тухай түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн демократ Ричард Маккарти конгресс дээрэ июлиин 31-дэ журналистнуудта мэдээсээ.

Хии hудаhа дайража, саа үбшэ hүжэрөөдэг газые Баруун Германида үгэлгэ 1954 оной протоколые эбдэhэн ябадал болоно.

Хани барисаамнай бэхижэхэ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин түрүүтэй КПСС-эй Московско городской комитедэй делегаци Чехословакиин ниислэлдэ хани ёhоор айншалжа байнхай. Фашис эзэмдэгшэдhээ Чехословакиие сүлөөлхын түлөө байлдаанай үедэ наhа бараhан совет сэрэгшэдэй хүүр дээрэ Ольшанска кладбищи соо делегаци венок табяа.

Удаань, чехословак-совет хани барисаанай холбооной хүтэлбэрилэгшэдтэй, эдэбхитэдтэй В. В. Гришин уулзаа. Хани халуун хөөрэлдөөнэй үедэ чехословак нүхэд холбооной гоо хүдэлмэри тухай хөөрэhэн байна.

Москвагай коммунистнуудай түлөөлэгшэдэй айншалгада зорюулагдажа Прагын ратушын шэнэ зал соо Прагын городской партийна организациин эдэбхитэдэй ехэ суглаан августын 1-нэй үдын хойно боложо, делегаци тэрээндэ хабаадалсаа. Москваhаа ерэhэн айлшадай орожо ерэхэдэ, суглаанда хабаадагшад тэдэниие халуунаар угтаа. «Советскэ Союзтай хододоо холбоотой байха» гэhэн уряа табигдаа.

Москвагай коммунистнуудта, совет ниислэлэй бүхы ажалшадта эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг суглаанай түгэсхэлдэ нэгэн дуугаар баталан абтаа. ЧССР-эй ба СССР-эй ниислэлнүүдэй хоорондохи аха дүүгэй холбоое хүсэдөөр hэргээхын, бэхижүүлхын тулада Прагын бүхы үнэн сэхэ эрхэтэдтэй хамта ниислэлэй коммунистнууд бүхы юумэ хэхэ гээд бэшэг соо тэмдэглэгдэнэ.

Прагын партийна организаци пролетарска интернационализмын хараа бодол баримтална, марксизм-ленинизмын үзэл сурталые хүтэлбэри болгоно, КПЧ-гэй хүтэлбэриин найдамтай тулгууринь мүн гэжэ бүхы дэлхэйн пролетариадай агууехэ вождь В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе hайндэрлэлгые харуулхын тулада бидэнэр бүхы юумэ хэхэбди гээд бэшэг соо тэмдэглэгдэhэн байха юм. (ТАСС).

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ У ТАНАЙ ХЭЬЭН ЭЛИДХЭЛ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой генеральна секретарь У Тан Аюулгүйн Соведтэ тусхай элидхэл хээ. Зэбсэгтэ тулалдаануудай хододоо боложо байдаг дээрэhээ аюултай байгаашье hаань, ООН-ой ажаглагшад Суэцкэ канал шадар хэдэг ябуулгаяа үргэлжэлүүлхэ ёhотой гэжэ У Тан элидхэл соогоо hанамжалhан байна.

Алаглаадаг пункт дээрэ израиль снарядай тэhэрхэдэнь дайрагдажа, ООН-ой алаглагша майор Плане (Швеци) гэгшын алуулhантай дашарамдуулан У Тан энэ элидхэл хээ.

Суэцкэ канал шадар буудалдаанай зогсоогдоhон хилые дабалга Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан ёhоной гуримшуулга хэхэ, бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангаха хэрэгтэ муу хойшолонтой байна гээд элидхэл соо тэмдэглэгдэнхэй.

Шэнэ зэбсэгтэ тулалдаануудта хүргэхөөр үйлэ хэрэгүүдэй Дүтын Зүүн зүгтэ аюултайгаар hүжэрөөлгые зайсуулхада үшөө хожомдоогүй гээл найдажа байhанаа У Тан элирхэйлэн мэдүүлээ.

ФРГ-дэ шэнэ түхэлэй нацистнууд шуhата үйлэ хэрэгүүдые үүдхэнэ

БОНН. (ТАСС). Шэнэ түхэлэй нацис партиин hунгалтын урда тээхи суглаанай Франкфурт-на-Майне городто болохо үеэр НДП-гэй хүйхэрнүүд шуhа адхаруулгата аашa гаргаhан байгаа. Политическэ талаар зүрилдэгшэдые алажа хюдажа усадхаха онол арганудые шэнэ түхэлэй фашистнууд ФРГ-дэ хэрэглэжэ үргэлжэлhэн зангаараа.

«Демократическа дэбжэлтын акци» гэжэ нэгэдэлhээ бундестагай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн социал-демократ Карл Бонтен гэгшэдэ Рейнхаузендэ (Рурска область), hаяхан хэгдэhэн добтолго дурсагдаhан харата муухай аашануудай жэшээ боложо үгэнэ. hүниин халаанда хүдэлөөд, заводhоо велосипедээр гэртээ бусажа ябахадань кастедээр зэбсэглэгдэhэн гурбан хүйхэр тэрээндэ добтолжо, мэдээгээ табитарнь сохёо, наншаа. Олон шархатай Бонтен больницада оруулагдаа.

«Демократиин ба буу зэбсэг хуряахын түлөө кампани» гэжэ организациин түлөөлэгшэ пастор Герхард Мельцерые мүн лэ энэ hунгуулиин округто НДП-гэй hунгуулиин урда тээхи суглаанай хэдэн үдэрэй урда тээ болохо үедэ зэрлиг муухайгаар сохиhон байгаа.

Дахинаа добтолго хэбэ

ДАМАСК. (ТАСС). Израиль бүлэг самолёдууд июлиин 31-нэй үдын хойно Сириин Арабуудай Республикын агаарай хилые дабаа. Энээн тухай САР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшын коммюнике соо хэлэгдэнэ. Тус коммюнике Дамаскын радиогоор дамжуулагдаhан байгаа. Израилиин хоёр самолёдые Сириин зенитнэ артиллери буудажа унагаагаа.

Урда Вьетнамдахи дайн байлдаан

ХАНОЙ. (ТАСС). Американо-сайгон сэрэгүүдтэ эсэргүү дайшалхы ябуулгануудаа Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд амжалтатайгаар үргэлжэлүүлhээр гээд Освобождение (АПО) гэжэ агентствын дамжуулгада үндэhэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ.

ЛОНГАН провинциин Танчу райондо байдаг Биньлонг гэжэ «стратегическэ тосхониие» патриодууд июлиин 21-нэй hүни добтолжо, 50 шахуу американ солдадые хүлhөөнь буулгаhан, плендэ абаhан байна. Түhамаршадай армиин «гражданска гвардиин» хоёр ротые мүн лэ энэ райондо июлиин 17-до партизанууд hамна зада сохиhон байха юм. Американ далайн-сэрэгэй Камрань гэжэ баазые Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядууд июлиин 17-ной hүни добтолжо. 10 мянган тонно уhа түридэг американ сэрэгэй-транспортна судные уhанда шэнгээгээ. Эдэ отрядууд дайсанай 160 гаран солдадые хүлhөөнь буулгаа, табан вертолёт, артиллериин hомо заладаг самолёдые буудажа унагаагаа.

Правительствадахи бэрхэшээл улам шангадаhаар

ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО БАЙГУУЛХАhАА М. РУМОР АРСАБА

РИМ. ТАСС-ай корр. Ю. Лопатин иигэжэ дамжуулна:

Италиин Республикын президент Дж. Сарагат шэнэ правительство байгуулхыень М. Руморта даалгаhан юм. Тэрэ августын 1-нэй үдэшэ президентдэ орожо, энэ даалгабари дүүргэхэhээ арсанаб гэжэ мэдүүлээ.

Иимэ эрхэ байдалда М. Румор имагтал христианска демократуудhаа бүридэhэн «нэгэ партийна» правительство байгуулха гү, али президентын даалгабариhаа арсаха арга боломжотой байгаа бшуу. Тиихэдээ Румор правительство байгуулха даалгабариhаа арсаха гэжэ шиидэhэн байна. Юуб гэхэдэ, парламентда дэмжэгдэдэггүй байгаа hаа, нэгэ партийна правительство амжалта түйлажа шадахагүй, удаан саг соо оршожо бирахагүй байна бшуу.

Сэрэгэй гаргаша ехэ болоно

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ажамидаран hууxын тулада шухала болодог юумэнүүдэй үнэ сэн орон дотор дунда зэргээр нэмэлгэhээ Нью-Йоркдо хоёр дахин шахуу түргэнөөр дээшэлнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүд байрын, транспортаар ябалгын түлөөhэн, медицинскэ хангалтын хүлhэн таhалгаряагүй хүндэржэл байhаар.

Федеральна ба нютагай налогуудай ехэнхи хубиие Нью-Йоркын хүн зон өөhэдынгөө хүзүүндэ ашуулна. Городой мэр Линдсейн хэлэhэнэй ёhоор, имагтал Вьетнамдахи дайн байлдаае мүнгэ зөөреэр хангахын тулада нью-йоркынхид гурбан миллиард доллар жэл бүхэндэ түлэдэг юм. Үшөө 6 миллиард доллар буу зэбсэг түхеэрхэ элдэб түлөөhэнүүдтэ зорюулагдадаг.

Тиихэдэ Нью-Йорк США-гай бусад городууд шэнги өөhэдын асуудалнуудые (байрын, транспортна, бусад) шиидхэхын тулада мүнгэ зөөри олэжо ядадаг.

Шэнэ байра, hургуули ба больницануудые барилгада, медицинскэ хангалгые, транспортые hайжаруулгада зорюулагдажа болохоор мүнгэ зөөри Вьетнамдахи дайн байлдаанда гаргашалагдана гээд хэлэгдэнхэй.

Д. ЖАПХАНДАЕВ

ШАНДАГАН БӨӨ БӨӨЛЭБЭ

Хүжэ сагаан
Саһан хаан омог
Хүльбэржэ хэбтэбэ
Хүбэн ехэ
хүнжэл соогоо...
Бүмбэрсэг дэлхэй
Бүхыдөө эрьелдэн,
Сарюун бардам
Саг ошоно.
Саһан хаан
Шанга наранда
Шарана нюргаа.
Сарьдаг үндэрэйнь
Сагаан һаншагһаа
Хүлһэн һайлажа,
Саһан хаан
Халууран үлбэртэбэ.
Шадалайнгаа муудахада
Шандаган бөөһөө
абарал эрибэ.
Сагаадай сэсэн
Шандаган бөө
Саһан хаанда
иигэжэ бөөлэбэ:
— Бү-бү-бүү!
Бүхы хүсэнш һалаа,
Хүнды руу хүүехэшни!
Ха-ха-хаа!
Хамаг хүсэнш һалаа,
Хады руу хааяхашни!
Шандаган бөө
бөөлэжэл байба,
Саһан хаан
уйлажал һууба.
Гол горхон
хүүежэл оробо.
Хабарай саг
халюуржал ерэбэ.

Хизаар ороноороо аяншалхада

«МАНАЙ ЗҮЙН ХҮНДЫ...»

Сэлэнгэдэ сүлэлгэдэ байхаяа ерэһэн декабрист Николай Александрович Бестужев 1840 ондо Петербургда һууһан Ольга гэжэ дүү басагандаа иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Манай Зүйн Хүнды ехэл һайхан газар юм даа. Хоёр талымнай хабсагайнууд Сэлэнгэ мүрэндэ тулгадаг, харин Хүндымнай эхиндэ нэгэ гол бии. Тэрэ урдань Сэлэнгэдэ шудхадаг байһан юм гэлсэдэг. Тэзд мүнөө газарайнгаа тэгэн дундаһаа хүрьһэн доогуур урдадаг болонхой. Тэрэ голой эхеэ абадаг булагые тойроод, шэрэнги элбэг, мүн жэмэсүүд— илангаяа үхэр нюдэн ехэ элбэг. Амархада ехэл һайхан газар даа — тойроод ой, нохойн хоншоорой анхилха аятай байдаг, дуран соогоо алирһашье түүхэдэ болохо байна. Эндэһээ Галуута нуур ехэ элеэр харагдадаг...»

Декабристын манай нютаг тухай иимэ һайханаар бэшэһэн байхадань, тэрэ Зүйн Хүнды гээшыень ошожо харахые хүсэһэн байнаб.

Машинада һуужа, һүтэй ерэхэдэмни урданайм танил Цырен Цыренович Бальчинов намтай ушарһан байна. Тэрээндэ энэ Бестужевай бэшэг уншуулбаб. Тэрээнтэй Даниил үбгэжөөлдэ ошохо гэлсэбэбди.

Даниил үбгэжөөл мүнөө 85 наһатай, Зүйн Хүндын урданай хүнүүд сооһоо тэрэ гансаараа олые мэдэхэ хүн болонхой. Мүн эндэхи сельсэ Совет Зүйн гэжэ нэрэтэйшье һаань, иимэ нэрэтэй һуурин үгы юм. Даниил Ильич Аверин бидэндэ хэлэхэдээ, иимэ нэрэтэй һуурин урдань байһан юм гэжэ мэдүүлбэ. Тэрэ Зүйн Хүндыдэ оршодог байгаа. 1900 ондо Даниил үбгэжөөлэй хэрэглэмжэдэ гэжэ газар үгтэһэн байгаа. Тиихэдэнь тус һууринда 75 айл һуудаг, эрэ зониинь 41 хүн болодог һэн ха. Харин мүнөө эндэ нэгэ модон гэр үлэнхэй. Тэрэ хадаа Даниил үбгэжөөлэй байһан.

Эндэл 1840 ондо аха дүүнэр Бестужевтан элдүүрилгын 30 десятина газар абаһан байна. Сэлэнгын городнича К. Н. Суняков өөрөө 15 модоной газарта оршодог Селенгинскһээ ерэжэ, заажа үгэһэн байгаа. Н. А. Бестужев тэндэ гэр барижа ороһон аад, хойто жэлынь хонидтой болоходоо тэдээндэ байра бариһан, тиигээд зунай сагта хоёр һара шахуу зуһадаг болоһон түүхэтэй. «Ёһотойл хадын орейдол адли сэлдеэн»,—гэжэ тэрэ бэшэһэн байдаг. Хахалһан газар дээрэнь шэниисэ, ячмень, обёос, просо, гэршүүхэ ургадаг байгаа. Мүн огородой элдэб эдеэ, тамхи таридаг байгаа. Харин ойро тойрондо үдхэһэн нарин нооһото хонидынь бэлшэжэ ябадаг бэлэй.

Мүнөө тэндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэ отара хонид байрланхай. Эгээл Бестужевтэнэй гэрэй һуури дээрэ ахалагша хонишон Цырен-Доржи Цыремпиловэй байшан табигданхай (1-дэхи зураг).

— Газараа оложол бууһан хүбүүд байгаа даа!—гэжэ хонишон Бестужевтаниие магтана.—Жэлэй дүрбэн сагта уһамнай таһалдадаггүй. Тойроод малай эдеэлсэ һайн, түргэн һэргэдэг, тариһаншье юумэн ургасатай...

Тэдэнэй һүбэлгэн бэрхэ, ажалша зон байһан тухай хөөрэлдэхэдөө, суута «бестужевкыеэшье» дурдабабди. Энэ хаһаг тэргые мүнөөшье Сэлэнгын хонишодойдо хаража болохо юм. Тэрэ В. Д. Цыремпиловэйшье газаа байна. (2-дохи зураг).

Николай Александрович Бестужев манай Сэлэнгэ ни... ерээд байхадаа эрдэм шэ... хүдэлмэрез орхёогүй ябаа... шээнь, 1818 ондо, декаб... дай восстаниин бүри у... зайн гал тухай статья «О... чества» гэжэ журналда то... һан байгаа. Энээнээ бүри... гыгөөр, дэлгэрэнгыгээр... зайн гал тухай шэнжэлэл... ехээр хэжэ байтараа, сагһ... наһа бараа һэн. Тэрэнэй... долнууд Совет засагай үе... бэелээл даа. Мүнөө забай... хид ажалаа электрын хүс... нэ. Зүйн Хүндышье Ильи... рэлээр ялардаг (3-хи зура...

Бурядад нютагаймнай юр... хүнды болохо—Зүйн Хүнд... һонин түүхэтэй.

В. МОРЕН...

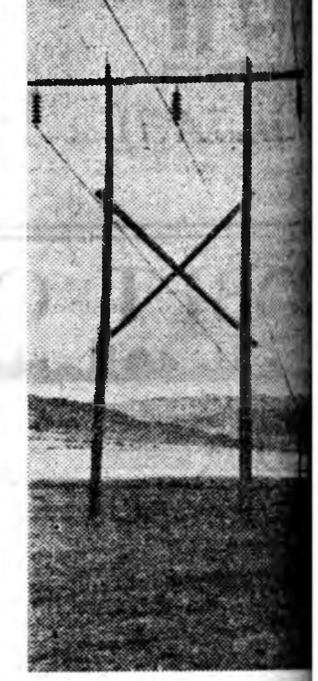

ОНТОХОН

ДАЙША ХААН

Алтан энэ дэлхэй дээрэ нэгэ айхабтар дайша хаан ажаһууһан юм ха.

Тэрэ хаан албата зондоошье, хүршэ һуудаг хаан түрэнүүдтэшье амар заяа үзүүлдэггүй, жэл бүри дайн дажараар жүрөөдэн, хүн зонойнгоо шуһа адхажа, хүлэг моридой туруу зобоодог бэлэй.

Дайша хаанай диилээгүй гүрэн түрэнүүд, эзэлээгүй хэрэм хотонууд гэжэ дэлхэй дээрэ жэл ерэхэ бүри үсөөржэл байба ха.

Гүрэн түрэнүүдые дайлаха, хэрэм хотонуудые эзэлхэ тумаа дайша хаан улам шунахайржа, үлгэн дэлхэйн бүхы хаан түрэнүүдые илажа, газар уһыень эзэлжэ, албата зониень дарлажа байха гэһэн хүсэлтэй ябадаг бэлэй.

Теэд дайша хаанай энэ хүсэлөө бэелүүлхэ гэхэдэнь, Арсалан хаанай сэрэг суур харгы замыень хаагаад, саашань табидаггүй байба.

Дайша хаан харгы замыень хааһан Арсалан хаантай гурбан жэл дайлалдажа, илалта туйлажа ядаба. Тиибэшье тэрэ гэдэргээ сухарингүй, түрүүнэйхиһээ үсэд хатуугаар дайлалдажал мэдээ һэн. Тииһээр арбадахи жэлдээ дайша хаанай сэрэгүүд алхам алхамаар урагшаа добтолжо, харгы замыень хааһан Арсалан хаанай сэрэгүүдые яаха аргагүй түрижэ эхилбэ. Дайша хаанай сэрэгүүд тэдэниие түри түриһөөр, үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэмдэнь туласа шахаба гэхэ.

Арсалан хаанай сэрэгүүд яахашье аргаа һалахадаа бутархагүй бэхи шулуугаар бодхогдоһон үүлэндэ тулама үндэр хэрэмдээ орожо, үүдэ бартаануудыень ябтаб хаажархиба ха.

Тиихэдэнь дайша хаан тэрэ хэрэм эзэлхэ арга мэхэ һанажа ядаад, Арсалан хаанай сэрэгүүдэй эдеэ хоолоор дутажа, өөһэдөө бэеэ тушаатарнь хүлеэхэ гэһэн захиралта сэрэгүүдтэ үгөөдхибэ ха.

Дайша хаанай сэрэгүүд тэрэ хэрэмые гурба дахин бүһэлжэ, гурбан жэл хүлеэбэ.

Теэд үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэм соогоо шэбээлһэн Арсалан хаанай сэрэгүүд үүдээ нээжэ, бэеэ тушааха юм бэшэ. Найр наада хэжэ байһандал тэдэнэр гурбан жэл соо хүхюу сэнгэлигээр дуулалдажа, шаг шууяа табилдажа үнгэргэбэд.

Үшөө гурбан жэлэй үнгэрхэдэ дайша хаанай сэрэгүүд хаан сэрэгтэеэ хэрэмдээ орожо үрдеэгүй, тэндэхи хүн зоной эд зөөриие тоножо, адуу малыень хюдажа бараба. Һүүлэй һүүлдэ тэдэнэр өөһэдөө эдеэ хоолоор дуталдажа, үлэсхэлэн хооһоор байдаг болобо.

Тэрэ хирэндэнь үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэм соохи Арсалан хаанай сэрэгүүд хүхюу сэнгэлигээр дуулалдажа, шаг шууяа табилдажа байбашье, баһал үни хада эдеэ хоолоо баража, үлэсхэлэн хооһон байдалда ороод байба. Тиибэшье Арсалан хаан дайша хааниие мэхэлхэ зорилготой утаһан амин дээрээ хэрэглэхээ орхижо байһан шараһан шаанги, айрһа, урмэ зөөхэй арбан тэмээндэ угдайса ашаад, газаашань гаргажархиба.

Дайша хаанай үлэн хооһон сэрэгүүд тэдэниие тодон абажа, тэмээнүүдыень үүсэлжэ, түүхэй нойтоор эдижэрхибэд. Тэдэнь олон мянган сэрэгүүдэй аманай амтууришье, шүдэнэй шэмхүүришье болонгүй дууһашаба.

Үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэмдээ шэбээлһэн Арсалан хаантанай энэ бэлэгһээ дайша хаан урма зоригоо мохожо, тэдэнэр эды ехэ хоолтой байһан тула һая наашадаа бэеэ тушаахагүйнь ёһотой гэжэ шэбшэбэ. Тиин дайша хаан үлэн хооһон байдалда, үбшэн тахалда бүхы сэрэгүүдээ алдангүй байхадаа тэндэһээ үтэр түргэн холодохо гэжэ шиидэбэ.

Теэд эгээл тэрэ үедэнь үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэмдээ шэбээлһэн Арсалан хаанай ехэ басаган дайша хаанда дурлашаһан байжа, тэрээнтэй уулзажа, хуби заяагаа холбохо аргаа бэдэрэн:« Манайхин таниие мэхэлхэ гэжэ, арбан тэмээндэ һүүлшынгээ эдеэ хоол ашаад, газаашань гаргаа һэн. Үнэн дээрээ бидэнэр эдеэ хоолоор үнинэй дутажа, турахамнай туража, үхэхэмнай үхэжэ байнабди. Хоёр-гурбан үдэр тэсэмгэй хүлеэгээ һаатнай, эсэгэмни бүхы сэрэгтэеэ танда бэеэ тушааха!»—гэһэн бэшэг дайша хаанда эльгээбэ ха.

Урма зоригто мохожо, гэдэргээ бусахаа байһан дайша хаан тэрэ бэшэгыень абажа уншаад, баярлахын ехээр баярлажа, үшөө хэдэн хоног соо хэрэмһээ холодохогүй гэһэн захиралта сэрэгүүдтэ үгөөлхибэ.

Тэрэнэй һүүлээр, гурба хоноод байхада, Арсалан хаан үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэмэйнгээ үүдэ бартаануудые сэдижэ, бүхы сэрэгтэеэ хамта дайша хаанда бэеэ тушаабад гэхэ.

Дайша хаан Арсалан хаантаниие саазалжа, хамаг сэрэгүүдыень үй бута хюдаба.

Арсалан хаанай ехэ басаганай дайша хаанда дурлашаһанаа мэдэржэ, тэрээндэ туһалһан тухайгаа хэлэхэдэнь:

— Шинии эхэ эсэгэдээ, эхэ зондоо урбажа, дайсадтань худалдаһаниш үнэн. Зүгөөр имэ эхэнэр заяандааш намда үнэн сэхэ байхагүйш!—гээд, дайша хаан тэрэниие далан шаргагшанай һүүлдэ уяжа, хэһээхыень захирба.

Тэрэнэй һүүлээр дайша хаан Арсалан хаанай эд зөөриие, мүнгэ алтыень суглуулжа оробо. Тэндэнь түмэн мянган тэмээндэ ашаха тэнтэй ехэ эд зөөри байбашье, хан гэхэ хашарһан мүнгэн, альган дээрээ табиха алтанай зүйл олдобогүй. «Хаан хүн аад, һохоршье хашарһан мүнгэгүй, хюмһанай шэнээн алтагүй байха ёһогүй. Мүнгэ алтаа холо нюужархиһан байтаа ха»—гэжэ дайша хаан шэбшэн, Арсалан хаанай амиды мэндэ үлэһэн албата зонһоо һурагшалжа эхилбэ.

Һурагшалһаар байхадань, нэгэ үгытэй хүбүүн дайша хаанда ерэжэ:

— Хаанайнгаа алта мүнгөө нюуһан газарые мэдэдэгби. Теэд тэрэниие нам мэтын үгытэй ядуу ганса нэгэ хүн абажа шадахагүй юм. Хаанаймнай алта мүнгые гурбан мянган сэрэг үдэр һунигүй һахижа байдаг юм,—гэжэ дуулгаба гэхэ.

Дайша хаан тэрэ үгытэй хүбүүндэ газаршалуулан, хамаг сэрэгүүдээрээ Арсалан хаанай алта мүнгые дайлажа абахаа ошобо.

Үгытэй хүбүүн тэдэниие нэгэ адхата байсын агы нүхэнэй амһар дээрэ асаржа:

— Энэ нүхөөр доошоо орохоломнай, наян найман таһалгатай ордон байха. Тэндэһээ саашаа үшөө гурбан мрамор ордон байха. Гурбан мрамор ордоной дундахи соонь хаанаймнай алта мүнгэ хадаглаатай юм,—гэбэ.

Дайша хаан агы нүхэ руу гурба-гурбаараа орохыень сэрэгүүдтэ захирба.

Хаанайнгаа захиралтаар сэрэгүүдынь агы нүхэ руу хойно хойноһоонь орожо эхилбэд.

Агы нүхэ руу ороһон сэрэгүүдэйнь үхэжэ байһые тухайлжа, үгытэй хүбүүн тэдэниие хараад зогсожол байба. Тэрэнь хаанайнь үүлэндэ тулама үндэр шулуун хэрэмээ бариха адха байса урбуулжа, шулуу зөөхэдэ бии болоһон хэдэн зуун модо гүнзэгы нүхэн бэлэй.

Бүхы сэрэгүүдэйнгээ агы нүхэ руу ороһоной һүүлээр дайша хаан түшэмэлнүүдтэеэ тэрэ нүхэ руу орошолой.

Тиихэтэйнь хамта үгытэй хүбүүн хадын шэнээн шулуудые зөөжэ, агы нүхэнэй амһар таглажархиба.

Тиигэжэ һанаамгай һүбэлгэн ухаатай үгытэй хүбүүн хурдан ухаагаараа хүсэ ехэтэ хаашуулда диилдээгүй дайша хааниие мэхэлжэ, бүхы сэрэгтэйнь даража шадаһан юм гэхэ.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.
Захаамин.

МАТВЕЙ ОСОДО...

(Түгэсхэл. Эхиниинь августын 2-ой номерто).

Гэрэйнгээ богоһо алхахатайнь хамта эжын хамаг һониниень ухашалан мэдээдхибэ. Гэбэшье эжы тухайдань бригадирай өөдэгүйгөөр хэлэһые басаган хэлэбэгүй.

— Халаг, угайдхадаа шиниимни диилэжэ хэхэ ажал олдоогүй юм гү. Абынгаа колхоздо гансаараа хүдэлдэгые һайса мэдэнэ ха юмши. Нэгэ хүнэй олоһон мүнгэн хаана хүрэхэ гээшэб, зай бишнн хартаабхынгаа үбһэ сэбэрлээд, шоройень обоолоод ерэһүүб. Үбэлдөө гахай, бурууну удые тэжээхэдэмнай хэрэгтэй болохо бшуу,—гэжэ хэлээд, сээниг соогоо ороодхибо.

Тиигэхэ үедэнь моринной турьяха абяан дуулдаба. Дулмаадайн харан гэходэ, Булад Харинаевич Маркайтанай хуушан бууса тээшэ бүшүүлжэ ябаба.

— Эжы, Булад Харинаевич манайда ерэжэ ябана,—гэжэ хэлэхэдэнь, сээниг соогоо юушьеб хэжэ байһан эжынь хии һалхин мэтэ тэндэһээ гүйжэ гараад, унтариингаа таһалга уруу оролгондоо:

— Эжымни үбшэлжэ байна гэжэ хэлээрэй,—гэжэ захяад, үүдыень хаб-яб хаагаадхиба.

Бригадирай ерэхэдэ, Дулмаадай гэрэйнгээ хэрэлсы дээрэ угтажа байба. Булад Харинаевич мориноһоо буубагүй, набтархан хашаа дээгүүрнь үлын хараад:

— Дулмаадай, эжыгээ наашань дуудал даа,—гэжэ аятай зохидоор басаганда хандаба.

— Гэртэ ороод хөөрэлдэгты,—гэжэ басаган урин зөөлэнөөр харюусаба.

Бригадирай хойноһоо гэртэ оролсоходонь, толгойгоо нойтон сагаан пулаадаар бооһон эжынь үни унтаридаа оронхой, үнэхөөрөөшье айхабтар хүндөөр үбшэлһэн хүн мэтэ бөложо хэбтэбэ. Дулмаадай эжын аяг аашые, мэхэ гохые үни заяанай мэдэхэ һэн хадаа Булад Харинаевич балайшье сошордобогүй. Харин арилхынгаа урда тээ:

— Үбшэлхэ сагаа мэдэжэ үбшэлхөө яанабта. Мүнөө үбһэ хурялгымнай халуун хаһа хэ юм. Бишье баһа үбшэлжэ шадахэ һэм. Теэд сүлөөтэй саг олдоногүй, хүдэлхэшье хүнүүд үсөөдэнэ,—гэжэ хэлээ бэлэй.

— Угайдхадаа худалаар хэлэхээ яанабши? Бригадир арилаа аабза. Газаа гараад, харал даа,—гэжэ һүүлдэнь захиба.

Дулмаадайн газааһаа ороходо, эжынь ямаршьегүй, гэр доторхи юумэеэ хэжэ байба. Иимэ түргэнөөр заһарһан эжынгээ урдаһаа басаган бэлтысэ хараад, тээлмэрдэн зогсобо.

— Яагаа, гайхаа гүш? Өөрынгөө һамга хүдэлгөөгүй аад, намайе хүдэлгэхэ һанаатай ерээ бшуу. Буладай һабарта орохо хүн бэшэ аабзаб даа,—гэжэ эжынь һайрхаба.

— Булад Харинаевичай һамган колхоздо хүдэлнэ бшуу.

— Худалаар бү хэлэ. Ши иихэдээ хаана, хэзээ худалаар хэлэжэ һураабши, аа?—гэжэ ганирба.

— Би худалаар хэлэнэгүйб. Булад Харинаевичай һамган, Дулма Тагаровна мүнөө һүри өөдэ үбһэ шэдэлсэнэ. Тиигэжэ Гарма намда хэлээ һэн,—гэжэ басаган сэхыень хэлэбэ.

Эжынь шарай гансата хубилаад хиба. Тиигэбэшье абяагүйхэн хубсалаад, хартаабхадаа ошохынгоо урда тээ:

— Үнөөхи тоомгүй Гарматай Бимбаяа бү нэгэдүүлэ. Муу юумэндэ һураха,—гэжэ захижа байтарнь, Бимба гүйжэ ороод, эжынгээ урдаһаа шэрүүншэгээр хараадхиба.

— Хээтэйе баһа зэмэлжэ байна гүш даа?—гэжэ хүбүүнэй хандахада, эжынь шэг шарай зөөлэрһэндэл болобо.

— Үгы-ы, үнөөхи тоомгүй Гарма тухай хөөрэлдэжэ байгаабди. Һургуулиин багшанарта, үетэн нүхэдтөө, гэртэхиндээшье амар заяа үзүүлдэггүй шүдхэр бши-и,—гэжэ эхынгээ хэлэхэдэ, Бимба лажаганаса энеэжэрхибэ.

— Юундэ энеэгээбши?—гэжэ эжынь һонирхобо.

— Тээ мэндэ Гарматай партизан боложо наадаһанаа хэзээдэшье мартахагүйб. Үрмэдэһэн соо хоргодоходомни хээтэй Гарма хоёр намайе оложо ядаа һэн. Хээтэй, Гарма мүнөөдэр мэнайда ерэхэгүй гү, аа?

— Үгы, тэрэшни мүнөө үбһэ сомолгондо ябалсана, бухал шэрэлсэнэ,—гэбэ Дулмаадай.

Гармые дахуулжа асарһанай, Бимбатай наадхуулһанай түлөө эжынь Дулмаадайе һайса хараахал һэн ха. Теэд хүбүүнэйнгээ хараһаар байтар хараахаяа заримдаа гайхадаг. Бимбын гэртээ үгы байхада эжыдээ заатагүй зэмэлүүлхээ басаган ойлгоно. Тиимэһээ балайшье хүхеэгүй бэлэй. Харин эжынгээ хойноһоо гүйн һагад гараад:

— Эжы аа, би тантай ошолсохом гү?—гэжэ хандаба.

— Юугээ хэлэнэ гээшэбши, юрэдөө? Гэрээ орхижо яашье болохогүй бши-и, тахяа, гахай, тугалнуудаа... тиихэдэ Бимбаяа гэрһээ холо бү ошуулаарай, үнөөхи тоомгүйшүүлтэй бү нэгэ... гэжэ дахин захиба.

Эжынь булгааһан соо... нилээд һаатаба. Үсэгэ... хурсадхаһан тяпка бэдэ... жэ басаган тухайлба. Дулмаадайн зүрхэ сэды... гадирай хэлэгшэ зобооно... «Яахаб? Булад Хар... хэлэгшые хэлэхэ гү, а... зээдэшье нюужа ябахагү... таабхынгаа үбһыень с... шоройень обоолхо шада... колхозой ажалда ябалс... гайхалтай. Яһа мэсэмни... на, тархимни үбдэнэ г... янгархагша. Бү мэдэе. ... хөөрөөшье үбшэлдэг юм... бодолдо диилдэжэ байта... ка бариһан эжынь бул... гараад:

— Би ябахамни. Абы... хэдэ миниин хойноһоо гар... хэлээрэйш, Бимбаяа аба... —гэжэ захиба.

Дулмаадайн досоо аа... шуургалһандал болоод, г... шаа даб гэхэтэйгээ:

— Эжы аа? Та юундэ... хүдэлнэгүйбта?—гэжэ а...

— Яагааб, юун бол... үбшэн ахир эжынгээ... ябуулхаяа һанаа гүш?... эжынь ябжаганаба.

— Үгы даа... Харин Н... ринаевич таниие юундэ... хозой хүдэлмэридэ ябе... гэжэ хэлээ бэлэй,—гэж... сэхыень хэлэжэрхибэ.

— Буладһаашье бэш... баһаг. Абыешни зараһан... рөө! Оройдоо ноёдой... шнидшье гэжэ дуугарха... зараһан тээшэнь бүдэр... тараа һалирна, һаймһар... Хара хүлһөө гоожуулта... хып тула иишэ ерээгүй... гэжэ ганираад, гэдэргээ... һэгээгүй юумэ хартаа... талиигаа бэлэй.

Хуушан буусыень то... гаһан бүшэмэг үрмэдэ... рондуур годирһон үнөө... харгыгаар яаража ошо... гээ хойноһоо һарабша... үдэшэһэн Дулмаадайн до... налайжа, амилхадань... хүнгэн шэнги болобо. ... июнь һарын хахад бага... гүй хүнүүдые гэртээ у... раад, үүрэй толоной са... дэлһыень һанахадаа, ба... ноошье болотор гайхада... дэмы дэгэд магталсаха... шуулай урда үнэгэн... хайлжа байһан эжыгээ... аягүйрхөө бэлэй. Теэд... дунда ганса Булад Х... үгы байгаа һэн.

Хабаровскын театр—Улаан-Үдэдэ

Хабаровск хотын хүгжэмтэ комедиин театр Буряадай ниислэл Улаан-Үдэ ерэжэ, зүжэгүүдээ табижа эхилбэ. Эдэнэр манай республикын зүжэг наада харагшадта нилээд һонирхолтой программа бэлдэжэ асараа. Тус театрай главна режиссёр Игорь Львович Орловский манай штатнабэшэ корреспондентдэ иигэжэ мэдээсэбэ:

— Энэ гастрольдо бидэнэр тон харюусалгатай шалгалта барнхаар бэлдээбди. Манай харуулха программа дотор дэлхэйн классигуудай, мүн мүнөөнэй совет композиторнуудай эрхим зохёолнууд бии. Хүгжэмтэ зүжэг хараха, шагнаха дуратайшуулай анхаралда табижа һонирхуулха зүйлнүүд соомнай манай театрай түрүүшынхеэ сценэ дээрэ табиһан зүжэгүүд бии. Жэшээлхэдэ, В. Мураделиин «Москва—Париж—Москва», Ленинградай композитор А. Петровой «Бидэ танцевалхаа һананабди» гэһэн шог зугаатай комединүүд.

Урдань ородой болон совет сценэ дээрэ хаанашье табигдаагүй—И. Кальманай «Чикагын герцогиня» гэһэн опереттэ харуулагдаха байна. Мүн манай театрай коллективэй түрүүшынхеэ табиһан, композитор В. Баснерай «Герцогиня хэрэгтэй» гэһэн опереттэ һонин байха.

О. МЕРКУЛОВ.

ЯАРАХАДА—ДААРАХА

Үйлсөөр яаралгүйхэнөөр алхалжа ябатараа, хажуугаарни уухилан үнгэрһэн шэб шэнэхэн автобусой нэгэ хажууда аржыса бэшэгдэһэн үтэнүүдые уншажа үрдибэб. «Улаан-Үдын аймагай Ивалгын дунда һургуулиин һурагшадай суглуулһан түмэрэй хаядаһаар энэ автобус бүтээгдээ».

— Ямар бэрхэ үхибүүд гээшэб,—хэрэгтэ хэрэггүй түмэр суглуулаад, иимэ гоё машинада нэрэеэ бэшүүлжэрхихэ,—гэжэ дотороо шэбшээд, эдир нүхэдөөрөө омогорхон, саашаа ябахадам, лесоршоһон гүсэ, хэлтэрхэй тогоо, барюулгүй шанага гэхэ мэтые обойшотор ашаһан ябаган тэргэ харгыем халхалба.

— Түлхилши, мөөрыень үргөөд турша! Зай, бул-та-даа!—гэжэ гурбан хүбүүдэй арай-шамай харгы хүндэлэн тэргэеэ түлхихэдэнь, бишье туһалалсабаб.

Улаан галстук зүүһэн, ехэл томоотойгоор харагдаха гэжэ оролдоһон хүбүүхэн хамһалсаһанайм түлөө намда баярые хүргэхэ зуураа, омогорхонгёор хэлээд абана:

— Бидэ үйлсынгөө айлнуудаар ябажа, иимэ ехые суглуулаабди. Классnай түсэбөө дүүргээд, бидэ нэгэдэхи һуурида гарашахабди. Во-о!

Үнэхөөрөөшье, бэрхэ үхибүүд гээшэл! Эбдэржэ, заһабарилгада орохоёо болиһон түмэрэй зүйлнүүд хаягдадаг бэшэ, харин суглуулагдажа, дахин шудхагдадаг юм гэжэ тэдэнэртэ багшанарынь, аха нүхэдынь ойлгуулжа үгэнэ ха юм. Тиимэһээ даабаряа дүүргэжэ, һайшаалда хүртэһэйбди гэжэ эдэнэрэй һанадагынь зүбшье байха.

Байгша оной эхиндэ Захааминай аймагаар аяншалжа ябатараа һайшаалда хүртэхэеэ һанаһан ондоо хүнүүдтэй ушараа һэм.

Эгээл тэрэ үедэ Баян голой совхоздо түмэрэй хаядаһа тушааха болзорынь хүсэшөөд байгаа ха юм. Аймагай центрһээ хүнэй хонхолохотой хамта совхозой механик Балдан Очиров мэгдэхысэ мэгдэшэбэ. «Зай, хайшан гэлтэйб, яажа дары сагтань машина дүүрэн түмэртэй болохо юм гээшэб»,—гэжэ бодомжолон, иишэ-тиишээ харайлгаба. Түмэрэй хаядаһаа суглуулха үедөө хармаандаа гараа хээд ябаһан хүнүүдтэ тиимэ бэлэхэнээр юун олдоодхихо һэм. Теэд, тушаан болоходо, тэрэ үдэр тракторнуудай шэнэхэн частьнууд совхоздо асаргдаһан байгаа бшуу.

Хойшо урагшаа харайлдажа, арай-шамай машинынгаа оёор бүтүүлээд байтарнь, түмэр тээгшэдэй нюдэндэ тэрээхэн тракторай хэрэгсэлнүүд торсолдошобо.

— Аһааш, ямар бурхан хараба гээшэб. Эдэнэй эгээл томохониень шэлэжэ ерээд, бултаарап тээжэрхие,—гэжэ механик Балдан нүхэдтөө хэлээд, маһаралдан байжа, шэб-шэнэхэн сцепленинүүдые машинада тээжэрхибэ.

«Түмэрэй хаядаһа» ашаһан машина Зэдэ станци руу шуумайжа, түмэр «сутлуулһан» хүнүүд хүлһэеэ аршан, гэр гэртээ тарабад.

Уданшьегүй тракторнуудаа заһабарилжа байһан механизаторнуудай шэнэхэн частьнуудаа абахаяа ерэхэдэнь, тэдэнь үгы болошоһон байба.

Саашаа юунэй болоһые тухайлаа бэзэт. Туйлай ехэ арсалдаанай һүүлээр «түмэрэй хаядаһан» арай гэжэ һөөргөө бусаагдаа һэн.

Үшөө «түмэрэй хаядаһатай» машиные совхозой хурдан машинаар намнаһан тухай, задаржа бутаршатараа хонходуулһан телефон тухай хөөрэхэ болоо һаа, ушаралта ябадалтай романда адлирхуу болошохо хэбэртэй.

«Яарахада — даараха», гэжэ зүб лэ хэлсэдэг байха.

Хожомоо түмэрэй хаядаһа суглуулгада иимэ ушаралай дабтагдаагүй һаа, ехэл һайн һэн.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Һуралсалай шэнэ жэлдэ һайнаар бэлдэхэ» гэһэн түрүү бэшэг. Тэжээл бэлэдхэлгын асуудалаар А. Федотовой статья. РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээн.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Мүнөөдэр—Түмэр замшадай... үдэр» гэһэн гаршаг доро... талчани гэгшын статья.

Гурбадахи хуудаһанда: ...мэй хүгжэлтын асуудал... ницинай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ...кинагай корреспонденци...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос... строительства—61-35, советского строительства и быта—6... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со... те Министров БурАССР.

Н-04668. Зак. № 7...